

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

2. De Forma Præscriptionibus, seu de requisitis ad illam. De bona Fide. De Justo Titulo. De Possessione ad præscribendum requisita. De Tempore ad præscribendum requisito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

Ad 8. *trans. Ant.* aliqui enim, licet minus probabiliter, volunt, talem in foro conscientie obligari ad Professionem Religiosam ratificandam, vel potius de novo edendam: *N. Conf.* & paritatem; nam Lex Tridentini non dicit, talem Religiosum putatitium post 7. annorum decursum & silentium fieri verum Religiosum, sicut Lex Præscriptionis dicit, præscribentem elapso debito tempore fieri verum dominum plenissima securitate munitum; sed præcisè statuit, non audiendum elapso quinque annis à Professione nulliter edita. Nec est inhumana potestate sine proprio Professionem emittentis consensu post certum tempus aliquem facere Religiosum, aut consensum supplere; est tamen transferre dominium sine proprio prioris domini consensu, quem supplere potest Respublica. Ad 9. Imperator intelligendus est de Præscriptione, quæ inchoata, vel saltem continuata est cum mala fide, solius temporis habita ratione, & olim in foro Civili tolerabatur, nunc autem à Jure Canonico quoad hoc correctæ sunt Leges Civiles.

§. II.

De Forma Præscriptionis, seu de requisitis ad illam.

18 **R**equisita & conditiones Præscriptionis indicant antiqui isti versiculi:

Non usucapies, nisi sint tibi talia quinque:

Bona fides; iustus titulus; res non vitiosa;

Ut res tradatur; tempus quoque continetur.

Per tō tradatur intellige possideatur; solum enim in ordine ad possessionem iuste inchoandam requiritur traditio, vel apprehensio rei, quæ præscribitur. Itaque hæc quinque requiruntur ad Præscriptionem, bona fides, iustus titulus, possessio, tempus, & res præscribibilis seu præscribi non prohibita: quas conditiones nunc ordine explicatum eo.

De Bona Fide.

19 **S**ciendum 1. per bonam fidem in proposito intelligi iudicium, & dictamen conscientie, vel credulitatem, qua quis prudenter existimat, rem, quam possidet, esse suam, vel saltem non alienam, licet re ipsa sit aliena: aut se liberum esse à debito, licet revera liber non sit. Ita quoad rem Haun. to. 1. tr. 5. n. 179. Gletle, & alij passim. Melius & conformius Juri, quod in c. fin. h. t. sic ait, qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienam. & in c. 5. eod. cum bona fidei possessor dici non possit, qui se noverit aliena possidere. loquuntur illi, qui ad bonam fidem sufficere ajunt synceram ignorantiam, quod res sit aliena, aut quod aliquis alteri sit obligatus ad aliquid præstandum vel omittendum, ac proin sic definiunt bonam fidem: est conscientia vel existimatio sincera, qua quis judicat, se nihil agere contra jus alterius. Ernestus à Somering. *Inst. de usucap. n. 8. P. Friderich. de Empt. & Vendit. p. 4. c. 2. n. 485.* Ex quibus jam satis colligitur, quid sit mala fides in materia Præscriptionis, nempe iudicium, quo quis existimat, se agere contra jus alterius possidendo rem, vel aliquid faciendum aut omittendo.

Sc. 2. Bonam fidem dividi 1. in positivam & negativam bonam. Positivè bona dicitur, quando quis ex probabili saltem & positivo fundamento judicat, se nihil agere contra jus alterius possidendo rem, vel faciundo aut omittendo aliquid. Negativè bona, quando quis ignorat, vel dubitat negativè, utrum non agat contra jus alterius, seu an res non sit aliena, vel ipse non habeat obligationem aliquid præstandi vel omittendi. Negativè dubium dicitur, qui nullam habet sufficientem rationem & probabilem, ex qua prudenter judicet, rem non esse alienam, vel se esse immunem ab obligatione; si enim haberet aliquam rationem probabilem, positivè dubitaret. De reliquo dubium tam negativum quam positivum potest esse speculativum & practicum: speculativum in proposito dicitur, quando dubitatur, num res sit sua vel aliena, num liber sit aliquis ab obligatione, nec ne: Practicum, quando quis dubitat, num licite possideat hanc rem, vel licite ponat aut omittat hanc actionem. Dubium practicum debet deponi per formationem dictaminis prudentis, quo judicet certò, moraliter saltem, hic & nunc se licite agere, & non contra jus alterius, non obstante dubio speculativo, quod remanere potest: alias peccaret, qui stante tali dubio practico ageret. Speculativum non debet deponi: imò præscribens non potest habere iudicium speculativè omnino certum, quod res sit sua, vel quod aliquis sit immunis ab obligatione erga alterum; quia per Præscriptionem primum acquiritur dominium rei, vel immunitas ab obligatione: si autem iudicium speculativum esset certum, res jam esset sua, & immunitas jam prius daretur. Dividitur 2. in Theologicè & Juridicè bonam. Theologicè bona dicitur, quando quis syncerè credit, se non possidere alienum, aut nihil agere contra jus alterius & suam obligationem: Juridicè bona, quando quis præsumitur etiam à Jure taliter possidere aut agere: sic licet aliquis sit & maneant in bona fide Theologica, dum lis ipsi moveatur & contestatur super re possessa, per lites tamen contestationem inducitur mala fides Juridica propter præsumptionem juris in contrarium.

Sc. 3. Nobiles & valde utiles controversie moveri circa bonam fidem, & quidem 1. An necessaria sit ad omnem omnino Præscriptionem. 2. An & quale dubium obicit bonæ fidei, & inducat malam fidem. 3. An & qualis ignorantia aut error; cum iudicium speculativum in præscribente necessariò sit erroneum & falsum, ac aliquam ignorantiam supponat. 4. An semper eidem officiat scientia juris alieni. 5. An mala fides unius obicit alteri, præsertim heredi vel successor, in ordine ad præscribendum. 6. An à præscribente probari debeat bona fides; vel ea potius præsumatur, & fides mala ab Adversario sit probanda.

Dico 1. Bona fides ad omnem Præscriptionem inchoandam & continuandam omnino necessaria est. Ita definitum in c. 5. c. 17. c. 18.

b. i. in quo ultimo absolute reprobatur & irritatur omnis Præscriptio malæ fidei his verbis: *quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est: Synodali iudicio diffinitum, ut nulla valeat absque bona fide Præscriptio, tam Canonica, quam Civilis. Cum generaliter omni constitutioni atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Summarium autem sic habet: nec in Foro Canonico, nec Civili, valeat Præscriptio cum mala fide.* Concor- dat c. 2. de R. J. in 6. sic pronuntians: *Possessio male fidei ullo tempore non præscribit.* Unde patet, à Jure Canonico correctum esse Jus Ci- vile, et si pro foro Civili & externo, quod in l. 3. §. 1. C. de Præscr. 30. vel 40. ann. §. 1. l. 1. §. 1. C. de Animal. Except. Præscriptionem longissimi tem- poris simpliciter admitit, cum mala fide eti- am inchoatam: & §. 12. Inst. de usucap. l. 10. ff. de usucap. l. 48. §. 1. ff. de acqu. rer. dom. l. un. C. de usucap. transform. approbat Præscriptionem ordinariam, bona quidem fide inchoatam, cui tamen supervenit mala fides. Pariter cor- rectum esse textum Gratiani in can. placuit 15. cap. 16. q. 3. secundum leges Civiles sic scribens: *sufficit in initio cuique bona fide possidere capisse, etiam medio tempore scientiam rei aliene habuerit.*

Oppones 1. Venditor sciens vitium rei ven- ditæ contra actionem redhibitoriam præscri- bit intra 6. menses de Jure Communi, & de Jure Bavarico intra 14. dies: sed talis vendi- tor est in mala fide. 2. Intra 10. vel plures annos præscribunt subditi contra legem huma- nam, ejusque obligationem, licet sciant legem, & ipsi peccent contraveniendo legi: ergo cum peccato, consequenter cum mala fide, currit Præscriptio. 3. Jus Canonicum tantum pro territorio temporali Papæ, non pro terris Im- perii, in quibus jurisdictionem non habet Pon- tifex, irritavit Præscriptionem malæ fidei: ergo valet adhuc in foro Civili extra territorium temporale Pontificis. R. ad 1. Venditor talis non propriè præscribit, sed solum post lapsum dicti temporis à Jure negatur actio emptori, contractum rescindere, & redhibitionem petere volenti, ad minuendas lites, sicut negatur actio infra dimidium læso, remanente apud lædentem obligatione in con- scientia ad resarciendum damnum emptori, per rem vitiosam scienter venditam læso. Ad 2. Lex non tollitur per Præscriptionem pro- priè dictam, sed per Consuetudinem, quæ inter alia differt etiam per hoc à Præscriptione, quod non requirit bonam fidem & exclusio- nem peccati, dum adhuc est in fieri. Nec ob- stat, quod in c. fin. de consuet. dicatur, hujus- modi consuetudinem debere esse legitime præ- scriptam; quia per hoc solum indicatur, quod debet habere actus possessorios frequen- tos, & non interruptos, & sic etiam tempus longum per accidens saltem requirat, sicut Præscriptio requirit actus possessorios, non interruptos, & tempus determinatum essen- tialiter. Ad 3. Papa irritat Præscriptionem malæ fidei absolute, & pro foro etiam Civili, ut vidimus: ejusque jurisdictio se extendit etiam ad terras Imperii, imò totius mundi,

quando agitur de peccato & præjudicio ani- marum. c. 13. de Judio. ut contingit in præsen- ti materia. Rubr. §. text. c. fin. cit.

Dico 2. Dubium positivum speculativum non vitiat bonam fidem, positivè talem; proin- cum eo non tantum continuari, sed etiam in- choari Præscriptio validè & licitè potest. Du- bium verò Practicum vitiat, & inducit malam fidem saltem in inchoante possessionem & Præ- scriptionem. Speculativum est, quando ani- mus fluctuat de ipso rei dominio, vel de im- munitate ab obligatione: Practicum, quan- do quis fluctuat non tantum de rei dominio, aut immunitate, sed etiam dubius & suspen- sus manet de licentia actionis vel omisso- nis, an nempe hic & nunc licitè occupet vel retineat rem; an licitè ponat vel omittat ali- quid, & citra læsionem juris alieni. Quod dubium speculativum superveniens possessioni jam cœptæ, etiamsi pro possidente stet minor probabilitas, non tollat bonam fidem, con- venit facillè inter plerosque, eò quod melior sit conditio possidentis, ac proinde is meritò se alteri peaserat in dubio, pro quo stat posses- sio, atque sic validè & licitè continuet Præ- scriptionem jam cœptam. Si verò dubium Speculativum sit antecedens, & detur, quando inchoatur possessio, & Præscriptio, plurimi faciunt discrimen, & dicunt, cum tali positi- vo dubio etiam inchoari Præscriptionem pos- se, quando est probabilius rem possidere vo- lenti, vel unice probabile, quod res sit sua &c. ita ut in contrarium non appareat ratio probabilis: negant verò, quando ipsi est mi- nus probabile, vel oppositum æquè probabile, idque ex hoc capite; quia taliter dubitans, dum vult inchoare possessionem, non habet ullum fundamentum, cur in occupanda re se præferat alteri, adeoque non sine injuria alte- rius, ad quem æquè probabiliter vel proba- bilius spectat, sibi rem attribuit: nec potest prudenter deponere dubium practicum, & for- mare dictamen, saltem moraliter certum, quod licitè rem possidere incipiat. Sed salvò tot tantorumque Doctorum judicio verius es- se existimo, quod is, qui etiam minus proba- biliter judicat, rem, quam possidere incipit, non esse alienam &c. possit stante illo dubio speculativo inchoare possessionem & Præscri- ptionem, habeatque sufficiens fundamentum deponendi dubium practicum, consequenter quod licitè, absque peccato, & sic bona fide procedat. Id quod consuetarium esse puto ex assertionem sequente, in qua probare satis mihi videor, quod etiam dubium negativum speculativum non vitiet bonam fidem, negativè talem, etiam in ordine ad inchoandam Præ- scriptionem, licet nulla detur pro inchoante ratio positiva sufficiens ex principiis, ut ita lo- quar, directis & intrinsecis ad judicandum, rem potius esse suam, quam non esse suam. Itaque

Dico 3. Dubium negativum speculativum non obest bonæ fidei, nec impedit inchoationem Præscriptionis. Adeoque cum fide negativè bona potest etiam inchoari Præscriptio. Ita

Ferdin. Vasquius *Illustr. Controv.* l. 2. c. 77. an. 3. citans *Gl. in c. 5. §. fin. b. t. & alios.* Item P. Engel *ad b. t. n. 14. P. Schmier de Præscr.* c. 5. sect. 1. an. 45. contra torrentem aliorum: qui tamen re ipsa, ut puto, non dissentient, si viderint, etiam ex parte inchoantis Præscriptionem ordinariè reperiri fundamentum deponendi dubium practicum; uti videbunt in nostra probatione: quia verò hucusque supposuerunt contrarium, & hoc fundamentum non notarunt, docuere oppositum, maxime Theologi. Prob. 1. Præscriptio præsentem formam habet à Jure Positivo, & quoad bonam fidem à Jure Canonico: sed Jus Canonicum pro bona fide, exclusiva peccati, & sufficiente ad Præscriptionem tam inchoandam, quam continuandam (quia nullam inter utramque distinctionem facit unquam) agnoscit speculativè & negativè dubiam, seu negativè bonam: ergo. *Min. prob.* requirit & agnoscit illam, quæ excludit scientiam rei alienæ: sic enim habet *can. 5. caus. 34. q. 1. Sicut in Jure prædiorum tamdiu quisque bonæ fidei possessor redditur, quamdiu se possidere ignorat alienum.* Et in *c. fin. ult. unde oportet, ut, qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienæ.* En! Jus Canonicum pro bona fide, peccati exclusiva, & ad Præscriptionem, tam inchoandam quam continuandam, habet illam, quæ excludit scientiam, quod res sit aliena: sed talem habet fidem, qui cum dubio negativo, seu cum fide negativè bona, inchoat Præscriptionem; quia non scit, rem esse alienam: ergo. Notentur etiam verba, *in nulla temporis parte*, scilicet nec in inchoatione, nec in continuatione. Prob. 2. Non est malæ fidei, qui habet fidem negativè bonam, & speculativè dubiam, ut patet inde, quod Præscriptio cum tali fide etiam juxta Adversarios continuari possit: sed Jura solum illum præscribere nolunt, qui in aliquo tempore, inchoationis vel continuationis, habet malam fidem, ut clarè insinuat *reg. 2. in 6. dicens: possessor male fidei ullo tempore non præscribit: ergo.*

Prob. 3. Cum dubio speculativo & fide negativè bona continuari potest Præscriptio, uti fatentur Adversarii: ergo etiam inchoari. Prob. Conf. Ideo continuari potest, quia propter rationem extrinsecam & principium in Jure receptum, scilicet propter hoc, *melior est conditio possidentis*, deponi potest dubium practicum, & prudenter judicari, quod licitè continuetur possessio: atqui hoc ipsum principium, & simul aliquod aliud æquè firmum in Jure, habet inchoans Præscriptionem ad deponendum dubium practicum: ergo. *Min. prob.* In exemplo: emis equum ab altero, & dubitas negativè (vel etiam positivè ex probabili ratione in utramque partem) utrùm venditor sit dominus equi, nec ne: in hoc casu emens & possidere incipiens equum potes formare hoc dictamen: *in dubio melior est conditio possidentis*: ergo credendum est mihi, possessorem priorem equi fuisse dominum: ergo licitè ab ipso emo equum, & possidere incipio. Item adhibere

potes aliud principium in Jure æquè firmum vel etiam fortius, scilicet Præsumptionem, atque sic formare dictamen, & dubium practicum deponere: *nemo præsumendus est malus, & male fidei possessor, aut vendens rem non suam, nisi clarè probetur.* arg. *c. fin. de præscript. l. 51. ff. pro socio. l. 30. C. de Evict.* sed clarè mihi non probatur, nec constat, quod vendens mihi equum sit malus, aut malæ fidei possessor, & mihi vendat rem non suam: ergo credere me oportet, quod mihi vendat rem suam: ergo licitè emo, & possidere incipio. Simili modo pro te pugnat alia præsumptio Juris in casu, quo dubitas, num contractus, vi cuius possidere incipis rem tibi traditam, fuerit validus, nec ne, scilicet hæc: *in dubio præsumendum est potius, contractum valere quam non valere*: ergo licitè accipio rem ex tali contractu, seu titulo, per se alias habili ad transferendum dominium. Sicut igitur possessio tua facit, ut Præscriptionem licitè continues, ita possessio illius, à quo rem accipis, item præsumptio, qua prudenter credis, eum, à quo accipis, esse dominum, & contractum esse validum, facere potest, ut Præscriptionem licitè inchoes: præsertim cum præsumptio Juris, qualis est prædicta utraque, sit fortior possessione; cum talis præsumptio, quæ stat pro non possidente, rejiciat onus probandi in possessionem juxta *c. un. ut Benef. Eccl. §. c. ult. §. sane de Jurejur.* Prob. 4. Rarissimè contingit, ut possessionem & Præscriptionem rei incipiens habeat moralem certitudinem, quod is, à quo res accipitur per donationem, emptionem venditionem &c. fuerit dominus, & contractus, ex quo transfertur, fuerit validus; eo quod dominia rerum vix certò constare possint, nisi interveniente possessione & Præscriptione; hinc enim tam providè exiguntur & præstantur cautiones de evictione in emptionibus: ergo ordinariè datur aliquod dubium, vel positivum, vel negativum, in inchoante Præscriptionem, nisi is omnino sit rerum inexpertus: ergo, si cum dubio speculativo non posset inchoari Præscriptio, ea vix unquam haberet locum: quod est contra experientiam, cum eam videamus esse frequentissimam. Id tamen diligenter nota (quod etiam Adversarii notare & asserere debent in continuante cum dubio Præscriptionem) ut inchoans Præscriptionem non habeat dubietatem crassam & supinam, quæ æquiparatur scientiæ, nec peccatum excludit, nec permittit, ut aliquis per principium etiam extrinsecum deponere possit dubium practicum.

Oppones 1. qui rem alienam, de qua dubitat, num sit sua, occupat, agit iniquè; cum sine sufficienti causa se præferat aliis: ergo 2. Exponit se periculo occupandi rem alienam ergo peccat; quia sic est constitutus: si verò sit mea, si non, ego illam mihi attribuo, & possidere incipio. 3. Judex in dubio non potest uni adjudicare causam sine alterius injuria: ergo nec homo privatus rem, de cuius dominio dubitat, sibi. R. retorqueo imprimis argumentum quoad omnia tria membra in eo, qui stante dubio continuat possessionem & Præ-

Præscriptionem. Ad 1. *N. Ant.* causa sufficiens est titulus emptiois, donationis, legati &c. ex quo rem accipit, item præscriptio, quod ille, à quo accipit, fuerit verus dominus, bonæ fidei possessor, & titulus fuerit validus; quæ præscriptio tamdiu habet locum, quamdiu manet dubium; sicut possessio in continue præscriptionem. Ad 2. sit, quod aliquando periculo occupandi rem alienam se exponat, sicut se exponit ille periculo retinendi rem alienam, qui cum dubio continuat possessionem. *Conf.* ergo peccat, nisi deponat dubium practicum. *C. Conf.* si deponat. *N. Conf.* Titulus autem, & Præscriptio prædicta, præbent sufficiens fundamentum ad dubium practicum deponendum, non minus ac Possessio in continue præscriptionem. Ad 3. *N. Conf.* & paritatem: cum pro Judice non stet similis Præscriptio, aut Titulus, qualis pro inchoante Præscriptionem: vel, si stet, *N. Ant.*

Quæres, quomodo deponi possit ac debeat ab inchoante Præscriptionem dubium practicum? *g.* eodem modo, quo à continuante Præscriptionem. Debet scilicet suboritur dubio diligenter inquiri in veritatem, & si post diligentem inquisitionem veritas non innoteat, sed maneat dubium speculativum de dominio rei, potest & debet rem occupans se resolvere ex principio quasi extrinseco, scilicet ex sæpius dicta præsumptione, & titulo, ex quo rem accipit, quod licet inchoet possessionem; sicut juxta Adversarios se resolvit continuans Præscriptionem ex possessione, quæ militat pro ipso. Si autem nullam diligentiam in inquirenda veritate adhiberet, nec inchoans, nec continuans Præscriptionem, posset deponere prudenter dubium practicum, sed uterque peccaret: si verò adhiberet, sed non sufficientem, ita ut venialiter peccaminosam negligentiam in inquirendo admitteret, probabilis est mihi, quod uterque præscriberet: eò quod *c. fin. di.* expresse loquatur de mala fide mortaliter peccaminosa, & fundata in rei alienæ scientia: sed scientiam mortaliter peccaminosam non haberet taliter negligens: ergo.

Dico 4. Cum dubio practico inchoari non potest Præscriptio, & fortè neque continuari. Prior pars est satis certa; quia, qui agit cum dubio practico, ille peccat formaliter; quia se transfert alteri sine justa causa, & exponit se periculo occupandi rem alienam, & sic formaliter peccandi. Neque talis potest judicare practice, rem alienam non esse, aut se non agere contra jus alterius; qui enim practice dubitat, non practice judicat. Posterior pars est longe tutior, & spectata saltem auctoritate, longe probabilior; quia præter P. Engl. h. n. 14. in. Glete, & Molin. d. 63. n. 11. ubi id admittit spectato Jure Naturali & Legibus communibus Præscriptionis, neminem ideo, qui cum dubio practico Præscriptionem continuari posse asserat. Fundamentum, cur negem, est partim & ferè præcipue l. si fur. 32. §. si de usurpat. & usucap. sic habens: si quis id, quod possidet, non putet sibi per Leges licere usucapere, dicendum est, etiam si erret, non procedere ta-

men ejus usucapionem: vel quia non bona fide videatur possidere, vel quia in Jure erranti non procedat usucapio. Partim hæc ratio, quod continuans possessionem rei alienæ cum dubio practico peccet formaliter. Repones: etiam ille, qui continuat possessionem animò avarò, licet non cum dubio practico, peccat formaliter, & tamen per hoc non impeditur Præscriptio. *g.* qui possidet animò avarò, non agit contra Justitiam, & nemini facit injuriam: e contra qui possidet cum dubio practico, num res non sit aliena, peccat contra Justitiam: solum verò peccatum injustitiæ obest Præscriptioni, & bonæ fidei ad eam requisitæ. Replicabis: etiam si talis peccet contra Justitiam, non tamen peccat contra illam effective, sed tantum affectivè; cum in effectu non plus lædat jus proximi, quam si depositò dubio practico continuaret possessionem; nec debet ipsi per conscientiam practice dubiam adimi jus possidendi, quod habet jam aliunde independentè à conscientia practice dubia: sed qui non effective peccat contra Justitiam, non impeditur à Præscriptione, ut patet in illo, qui quidem deponit dubium practicum, sed tamen tam malitiosus est, ut cogitet: etiam si illicite continuarem possessionem, tamen pergerem possidere. Hæc replica mihi videtur tam valida, ut in Assertionem dixerim fortè. Nihilominus partim propter text. cit. l. 32. partim propter communem consensum Doctorum, qui propè uno ore docent, bonæ fidei, ad Præscriptionem requisitæ, obesse peccatum mortale injustitiæ, non discernendo, utrum affectivè vel effective per illud lædatur Justitia, negandum existimo, continuari Præscriptionem posse cum dubio practico.

Oppones. Ad bonam fidem plus non requiritur, quam ut aliquis non habeat in ulla temporis parte conscientiam, seu scientiam, rei alienæ. *c. fin. cit.* ergo non requiritur judicium practicum, quo quis existimat, rem à se licite apprehendi vel possideri: ergo stare potest bona fides cum dubio practico etiam in inchoante Præscriptionem. *Confirmatur.* Ex c. 5. supra cit. §. c. 5. b. t. eruitur, quod aliquis tam diu sit bonæ fidei possessor, quamdiu ignorat alienum: sed dubitans practice ignorat, rem à se possessam esse alienam: ergo. *g.* *N. Ant.* quia in c. cit. insuper requiritur, ut res possideatur sine peccato: sed qui cum dubio practico inchoat, vel continuat Præscriptionem, non possidet sine peccato; & quidem incipiens taliter possessionem, effective peccat contra Justitiam, continuans saltem affectivè: ergo in c. cit. hoc ipso requiritur, ut fiat judicium practicum, & per illud deponatur dubium practicum. Ad Confirmationem est similis responsio; nam dist. Ma. quamdiu ignorat alienum ignorantia non conjuncta cum peccato. *C. Ma.* conjuncta cum peccato. *N. Ma.*

Dico 5. Nulla ignorantia vel error, Juris aut Facti, si sit invincibilis, obest bonæ fidei Theologica; quamvis ignorantia vel error Juris certi & manifesti tollat regulariter bonam fidem Juridicam, ita ut nec in foro interno, nec

in externo præscribi possit Præscriptione Ordinaria. Prior pars apud omnes est certa; quia, ubi ignorantia est invincibilis seu inculcata, nulla adest culpa Theologica: sed sola culpa Theologica obest bonæ fidei Theologicæ. Contra si est ignorantia vincibilis seu culpabilis, semper facit malam fidem Theologicam, sive sit Facti sive Juris. Posterior defenditur à Panorm. & alijs communiter contra Medin. & Pirh. quorum sententiam ut probabilem agnoscere videntur Laym. Lug. Less. Palao: nostra tamen probatur hoc modo: fides Juridicæ mala, & Præscriptionis impeditiva est, quam Leges Positivæ habent pro mala, & cum qua non sunt præscribi posse: sed talis est, quæ conjungitur vel fundatur in ignorantia vel errore Juris certi ac manifesti, ut patet ex l. 4. ff. de l. § F. l. ibi: *Juris ignorantiam in usucapione negatur prodesse.* Item: ignorantia Facti, non Juris excusat, c. 13. de R. l. in 6. ex l. 31. pr. ff. de usurp. § usucap. ibi: *nunquam in usucapionibus Juris error possessori prodest.* Exemplum autem afferitur in l. 2. § 15. ff. pro Emptore, ubi fit statuitur: *quod si scias pupillum esse, putes tamen, pupillis licere res suas sine auctoritate Tutoris administrare, non capies usu, quia Juris error nulli prodest.* Accedit l. 7. C. de Agriculis lib. 11. ibi: *mala fidei possessorem esse nullus ambigit, qui aliquid contra legum interdicta mercatur.* Ergo laborans ignorantia Juris manifesti habet fidem, quam Jura habent pro mala, imò fingunt esse malam, & cum qua præscribi nolum. Dixi autem 1. Juris; nam ignorantia Facti nunquam impedit Præscriptionem. per l. 4. § 2. cit. ut si ignores, eum, à quo emis, esse pupillum, vel Religiosum licentia Prælati destitutum esse ad contrahendum. Dixi 2. certi § manifesti, quale Jus est, pupillum sine auctoritate Tutoris, Religiosum sine consensu Prælati, alienare non posse. Sicutem Jus est dubium & controversum adhuc, de quo litigant Doctores, num detur vel non (quale est, relicta in Testamento Imperfecto posse acceptari tutâ conscientia) illius ignorantia non facit malam fidem Juridicam, nec impedit Præscriptionem, ut docet communis ex c. cum dilectus 8. de consuet. & ex hac ratione; quia Jus dubium propriè non est Jus; cum de ratione Juris, seu Legis sit, esse manifestam. can. 2. d. 4. Dixi 3. regulariter; quia dantur personæ, in quibus toleratur ignorantia Juris manifesti: quales sunt Minorennæ, & Milites. l. 9. pr. § 1. ff. de l. § F. l. Foemina, non tamen ubi certant de lucro captando, sed tantum ubi de damno vitando. l. cit. pr. § l. 11. C. eod. Rustici in ijs materijs, in quibus eos commiseratione dignos Judex æstimaverit. per l. 1. § fin. ff. de Edend. l. ult. C. de Testam. Gletle in 3. p. ff. c. 7. n. 10. apud P. Schmier n. 62. unde non malè negatur, in his personis tolerari ignorantiam Juris tunc, quando per Præscriptionem acquirunt, juxta l. 7. ff. de l. § F. l. ibi: *Juris ignorantia non prodest acquirere volentibus.* Dixi 4. ut nec in foro interno § c. quia tales ipsum Jus Civile, à quo præsens forma Præscriptionis & valor dependet, incapaces dominijs cum tali ignorantia obtinendi reddit. Dixi 5.

Præscriptione Ordinaria; nam Extraordinaria & longissimi temporis non impedit etiam ignorantia Juris certi, ut docet Haun. to. 1. tr. 5. n. 203. cum communi contra Fachin. l. 8. contr. c. 28. Molinam d. 64. & Engel de Præscript. n. penult. § ult. quia in Præscriptione Extraordinaria nequidem titulum requirunt Jura; imò Jus Civile ne quidem bonam fidem Jus verò Canonicum non corripit Jus Civile quoad fidem Juridicæ malam, sed solum quoad Theologicæ malam, quæ conjungitur cum peccato mortali coram Deo: ignorantia autem Juris manifesti tantum est culpa Juridica, consistens in negligentia commissa in discendis Legibus Civilibus, quæ potest esse sine culpa Theologica.

Oppones 1. Jura, quæ cum ignorantia Juris clari & certi Præscriptionem reproban, fundantur in præsumptione malæ fidei, juxta c. 32. de R. l. in 6. qui contra Jura mercatur, præsumitur bonam fidem non habere: sed, si ignorantia hæc est invincibilis, cessat hæc Præsumptio de mala fide saltem pro foro conscientie; ergo saltem pro foro conscientie non impedit Præscriptionem. 2. Si ignorantia & error Juris impedit Præscriptionem, etiam impedit Præscriptionem Extraordinariam; quia l. 31. cit. dicit: *nunquam possessori Juris error prodest.* ad 1. N. Ma. Jura enim fingunt in tali adesse malam fidem, non præsumunt, ut colligitur DD. ex allegatis pro nostra sententia Legibus. Illud præsumitur positum in c. 32. cit. non debet rigorosè accipi, sed ut concordet cum alijs Legibus. Deinde licet in Præsumptione tantum malæ fidei niterentur Leges, non tamen niterentur in Præsumptione malæ fidei Theologicæ, sed potius Juridicæ malæ, quod scilicet talis fuerit negligens in discendis Legibus, & propter hanc negligentiam præsumptam nolunt ipsi beneficium Præscriptionis, ex quo lucrum capiat, indulgere. Ad 2. Illud nunquam debet explicari secundum intentionem Legis cit. sed illa lex, utpote posita in ff. in quibus incognita est Præscriptio Extraordinaria, nihil intendit statuere de Præscriptione Extraordinaria. Urgebis: etiam in Codice l. 7. cit. habetur, quod error Juris faciat possessorem malæ fidei, & consequenter Præscriptionem impedit: ergo & Extraordinariam. N. C. quia in d. l. 7. sermo est de Præscriptione longi temporis, adeoque de Ordinaria tantum.

Dico 6. Nec scientia Juris alieni probabiliter obest bonæ fidei in Præscriptione privativa, quæ extinguitur debitum, & actiones personales intra 30. annos, modò debitum sit indefinitum contractum, & nec Jus, nec creditor inter prædictum tempus exigit solutionem. Ita præclare P. Schmier de Præscript. c. 5. § 1. d. 22. cum Panorm. Bartolo, Hostiens. Vafquo & alijs à se cit. contra Covarruv. Gail. & Mynf. qui suam sententiam firmant præjudicio Camera, Rath, Haun. Engel &c. Itaque generaliter potest præscribi actionibus personibus, licet sciatur, alteri competere Jus exigendi solutionem debiti. Addidi tamen 1. modò debitum sit indefinitum contractum, sed

ex conventionem Partium non sit solutioni præfixum certum tempus; tunc enim dies interpellaret pro creditore, etsi ipse non exigeret solutionem: si proinde debitor hanc non præstaret præfixo tempore, non amplius esset in bona fide. 2. Et nec *Jus exigat solutionem*, ut exigat in emptione venditione, ut nempe emptor, quamprimum acceperit mercem, reddat pretium, ne simul & mercedem & pretium retineat: interpellatio enim Juris æquivaleret interpellationi seu exactioni hominis. *cf. fin. de locat. l. 12. de contrab. §. committ. stipulat.* 3. Nec creditor; si enim iste exigat debitum, mora debitoris non est sine culpa & peccato: cum peccato autem utique non stat bona fides, ad omnem Præscriptionem necessaria. Itaque assertio nostra procedit de debito, cujus solutionem nec exigat dies certa & a Partibus conventa, nec juris dispositio, nec ipse creditor, atque

Probatur 1. Scientia juris alieni in actionibus ex debito indebiti est contracto, & non ex acto, nec de Jure Civili obstat bonæ fidei aut impedit Præscriptionem, ut omnes fatentur, nec de Jure Canonico; quia Jus Canonicum eatenus solam correxit Jus Civile, quatenus intervenit in præscribente peccatum injustitiæ, quale hic non datur: ergo non obest bonæ fidei, nec impedit Præscriptionem. *Min. prob.* qui tantummodo scit Jus alterius, non hoc ipso agit contra Jus alterius non solvendo, qui enim nec à die, nec ab homine, nec à Jure interpellatur, solvere non tenetur. *arg. l. 5. ff. de R. C. l. 10. C. de Rignor.* quia prudenter existimat, se ante debiti exactionem non esse obligatum ad solvendum, consequenter non committit peccatum injustitiæ differendo solutionem. Confirmatur: talis debitor probabiliter & prudenter credit, debitum, quod longissimo tempore, nimirum 30. annis, non exigitur, sibi esse remissum, saltem si attendatur dispositio Juris Positivi, ut colligitur ex l. 17. §. 1. ff. de *usuris*, ergo omitendo solutionem, licet sciat suum debitum & alterius Jus, non peccat contra Justiciam.

Prob. 2. à pari, & exemplis, quæ plerique admittunt, etiam Adversarij. 1. Actioni penali præscribitur cum scientia obligationis hæc ad penam, & cum scientia juris, quod habet Pars vel Juxta ad penam exigendam. 2. Servitutibus rusticis, v. g. itineris, viæ &c. si libertas ab istis servitutibus præscribitur 10. annis à domino prædij servientis contra dominum prædij dominantis, 10. annis non utentem Jure per hanc viam eundi, licet dominus prædij servientis sciat hoc Jus alterius. Nec obstat, quod aliqui hanc Præscriptionem dicant esse malæ fidei, quæ tamen non involvat peccatum in conscientia; hunc enim modum loquendi approbare non possum. 3. Hæres præscribit legatum alteri relictum, si legatarius 30. annis non petat legatum, saltem si legatarius sciverit legatum, non obstante, quod hæres sciat, illud esse relictum alteri. 4. Proprietarius præscribit usufructui, qui constitutus est alteri, qui tamen longo tempore non utitur illo, licet proprietarius habeat scientiam

lib. II. R. P. Pishler.

de usufructu constituto. per l. 25. ff. quib. mod. usufr. amitt. Ergo idem generaliter dicendum est de alijs quoque actionibus personalibus: ideo enim scientia Juris alieni in memoratis exemplis, ex quibus aliquæ sunt actiones personales, non obest bonæ fidei, & Præscriptionem non impedit, quia debitor non tenetur solvere, nisi exigatur solutio, aut creditorem admonere sui juris; & quia illa jura sunt restricta ad usum, ita ut, nisi certo tempore exerceatur usus, pereant: sed nec in alijs actionibus & juribus personalibus tenetur debitor se ultro offerre ad solutionem, vel admonere creditorem juris sui, saltem id non probatur: item actiones personales indiscriminatim sunt restrictæ ad usum, ita ut pereant, si intra 30. annos non intententur. l. 3. §. 4. C. de præscript. 30. vel 40. ann. l. 1. §. 1. C. de annali except. Ergo.

Oppones 1. In c. 3. b. r. prohibetur Præscriptio tricennalis & quadragenalis: sed Præscriptio tricennalis & quadragenalis solum erat introducta contra actiones personales, ut demonstrat Gonz. in c. cit. à n. 3. Ergo. 2. Vel debitor, qui scit suam obligationem & Jus alterius, habuit animum solvendi, vel non? Si non habuit, utique non fuit in bona fide: si habuit, nunquam fuit in quasi-possessione libertatis à solvendo debito: & sic præscribere nunquam potuit vel ob defectum bonæ fidei, vel ob defectum possessionis. 3. Et principaliter: qui sciens rem esse alienam, eam nihilominus possidere incipit vel continuat, est in mala fide, & non præscribit: uti docuimus n. 9. ergo etiam, qui scit Jus alienum, & illi non satisfacit, est in mala fide, & non præscribit; quia nominerei venit etiam Jus. l. 23. ff. de V. S. ad 1. N. Min. quia d. c. agit de iniquis possessoribus prædiorum, contra quos datur actio realis, non personalis. Dein solum prohibetur illa Præscriptio, quæ est conjuncta cum scientia peccaminosæ possessionis. Ad 2. retorq. argum. in exemplis, in quibus ipsimet Adversarii concedunt Præscriptionem cum scientia juris alieni. Quæ retorq. etiam ad 3. applicari potest. In forma dico, debitorem habere animum solvendi, sed sub conditione, si creditor exegerit, & sic est in bona fide, & in quasi-possessione suæ libertatis, quæ tollitur tantum per exactionem. Ad 3. Omissio Antec. quod universaliter non est verum, ut ostendit Gonz. in c. 1. b. r. n. 3. ex l. 5. §. 16. ff. de damn. inf. item ex l. 28. de noxal. action. ubi dicitur, *us quoque me captivum, quamvis sciens alienum possideam*: igitur quæ supra dixi n. 9. intelligi volo de illa scientia, quæ conjuncta est cum peccato injustitiæ, non de illa, quæ est sine peccato: sic potes justè & licitè possidere rem, quam scis esse alienam, si accedat auctoritas Legis. l. 11. ff. de acquir. vel amitt. poss. l. 137. ff. de R. J. Sed hoc, inquam, omissio N. Conf. & paritatem, cum non sit eadem ratio rerum corporalium, & jurium incorporalium seu actionum personalium, in materia Præscriptionis; quia hoc ipso, quod aliquis sciat, rem esse alienam, eam injustè possidet, nisi auctoritate specialis Juris aut Judicis possideat,

A a a

adeo-

adeoque agit contra jus alterius, & eo ipso est in mala fide, quia peccat contra Justitiam: contra, qui scit jus alterius, non hoc ipso agit contra jus alterius, altero non exigente ulum vel satisfactionem huic juri competentem; ut patet in exemplis in probatione 2. alatis, & sic non peccat contra Justitiam, adeoque in mala fide non constituitur. Quod dicitur in l. 23. cit. non est universaliter verum, alias cui competit jus ad rem, competeret etiam jus in re, & vicissim actio personalis illi, cui competit actio realis: debet igitur attendi subiecta materia: in materia Prescriptionis certe non procedit. Itaque potes distinguere Conf. Ergo etiam, qui scit jus alienum scientia cum peccato injustitiae conjuncta, est in mala fide. C. Conf. non conjuncta cum peccato injustitiae. N. Conf. Nam in c. fin. h. t. reprobatur tantum illa Praescriptio tanquam mala fidei, ubi reperitur scientia rei aliena, involvens peccatum mortale, ut manifestum sit legenti textum n. 9. allegatum. Urgebis. Ergo quodlibet jus incorporale, v. g. jus venandi, jus altius tollendi, jus pascendi pecora, jus eligendi potest acquiri per Praescriptionem, licet aliquis sciat, illud ad se non pertinere, sed ad alium, v. g. ad certum Collegium: quod est contra aequitatem & communissimam DD. B. N. Illatum, nos enim hucusque locuti sumus de Praescriptione Privativa, qua extinguitur jus alienum adversus nos, non de Positiva, qua novum jus positivè acquirimus ab aliis; ad hanc enim requiritur propriè dicta possessio cum titulo positivo, & actus positivi; ad illam verò nihil positivum requiritur in debitore, sed solum non usus juris ex parte creditoris.

35 Dico 7. Bona fides auctoris prodest successoribus, tam universali, quam singulari, eandem rem bona fide possidenti, ita ut accessione temporis uti possit, seu illud tempus computare, per quod auctor jam possedit. 2. E. contra mala fides auctoris de Jure communi nocet successoribus universali immediato, ita ut iste nec accessione temporis uti, nec de novo inchoare possit Praescriptionem saltem Ordinariam. 3. Non verò ita nocet successoribus singulari, ut iste non possit Praescriptionem Ordinariam à se ipso incipere, exceptis rebus immobilibus. Antequam Assertionem probare aggrediar, explicandi sunt termini. Nomine Auctoris intelligitur is, qui prior possedit rem alienam, nomine autem Successoris ille, qui rem ab altero accepit, & possessionem illius continuat: Successor est duplex, Universalis, qui titulo universali & in aliquam universitatem succedit, puta in hereditatem, v. g. trientem, semissem &c. itaque successor universalis est haeres, siue suus, siue extraneus sit, vel bonorum possessor. Alius est Singularis, qui succedit ex titulo particulari, v. g. emptionis, donationis, legati &c. in re singulari, certa, & determinata, uti donatarius, emptor, legatarius, item qui succedit alteri in officio, beneficio, dignitate. An autem Successores in integra communitate, civitate, aut provincia &c. veniant

nomine successorum Universalium, ita ut ipsi noceat mala fides Antecessorum, sicut mala fides auctoris nocet haeredi & successoribus Universalibus, controversum est, de quo postea. Interim

Probatur Assertio quoad singula membra. Primum ex §. 12. & 13. Inst. de usucap. Ratio est, quia auctor tradit & transferre vult omne jus, quod habuit, in successorem. Secundum ex cit. §. 12. & maxime ex l. n. ff. de diversis temporal. Praescript. Ratio, quia & successor universalis repraesentat personam auctoris, & fictione Juris Civilis, quod in hoc puncto non est correctum à Jure Canonico, censetur moraliter esse una cum auctore defuncto persona. l. n. C. de acquir. vel amitt. possess. Adeoque talis successor nec à se ipso inchoare Praescriptionem potest, quia mala fides ficta tantum operatur de Jure, quantum vera. Dixi tamen 1. de Jure Communi, nam de Jure Bavarico tit. 9. a. 7. per possessionem propriam, bona fide vera coeptam, inchoare Praescriptionem & complere potest, solumque prohibetur accessione temporis, quo auctor possedit, uti 2. Immediato; siquidem haeres medius, utpote haeres haereditis, non censetur esse una moraliter persona cum primo auctore mala fidei, consequenter si haeres immediatus habuit veram bonam fidem, licet fictione Juris tanquam successor immediatus habuerit malam, successor medius poterit à se ipso inchoare Praescriptionem & perficere, cum non habeat malam fidem fictam, eò quod in Jure non detur duplex fictio in eadem causa, & ficta fides mala successoris immediati non causat fictam fidem malam in mediato, sicut umbra non causat umbram. Atque ita sentiunt Covar. Molin. Less. Haun. &c. contra Fachin. Lug. & alios. 3. Praescriptionem saltem Ordinariam; probabilis quippe mihi est, quod docent Covar. Valquius l. 2. c. 73. an. 9. Illung. d. 2. n. 308. cum aliis contra Fachin. Zoes. Haun. Engel, quod successor universalis, qui est in vera bona fide, possit incipere & complere Praescriptionem Extraordinariam seu longissimam temporis, ita ut ipsi quoad hanc non obstat fides mala ficta: ratio est; quia spectato Jure Civili Praescriptioni longissimi temporis non obest mala fides vera: ergo multò minus oberit mala fides ficta: sed Jus Canonum in correctione Juris Civilis non attendit malam fidem fictam, sed tantum veram & peccato imbutam; peccatum autem non involvit mala fides ficta. Talis proin praescribet, non quidem titulo pro haerede, sed titulo praesumpto. Sic poterit haeres universalis immediatus etiam Praescriptionem ordinariam à se ipso inchoare, si rem à defuncto mala fide possessam acquirat ex alio titulo justo superveniente, & non praecise titulo hereditatis possideat. l. §. 1. eod. Membrum tertium constat ex l. §. pr. ff. de divers. temp. Praescript. Ratio; quia successor particularis non repraesentat personam antecessoris, nec fictione Juris est eadem cum ipso persona: addidi tamen, exceptis rebus immobilibus, has enim Praescrip-

ptione Ordinaria, si author mala fide eas possedit, successor etiam particularis prohibetur præscribere. *Nov. 119. c. 7. §. Auth. mala fidei C. de Præscr. longi temp.* Licet ibidem ipsi non prohibetur, sed expressè concedatur Præscriptio longissimi temporis, scilicet 30. annorum. Sed dicta *Nov. §. Auth.* in Bavaria locum non habet extra hypothecam Præscriptione extinguendam. *Laudrecht tit. 9. a. 2. §. 7. Rath de usucap. c. 2. th. 53. seq.*

Oppones contra 3. Limitationem membri II. 1. hæres universalis tenetur in conscientia juxta vires hereditatis sublevare conscientiam defuncti, & ejus animam juvare. *C. ult. de sepult. c. 5. de Raptor.* sed hoc non facit, nisi rem ipsam, quam defunctus mala fide possedit, adhuc exstantem restituat: ergo semper tenetur restituere: ergo nunquam præscribere potest. 2. Hæres censetur esse eadem persona cum defuncto: ergo est in mala fide, sicut fuit defunctus: sed secundum Jus Canonicum cum mala fide nunquam præscribitur, etiam longissimo tempore. *R. ad 1. id verum esse*, quando non est præscriptum ab hærede; inde autem non probatur, nunquam præscribi, etiam longissimo tempore, ab eodem posse. Neque hæres restituendo talem rem facere potest, ut à defuncto contra iustitiam peccatum non sit, & propterea non exsolvenda poena, nisi per poenitentiam in vita adhuc existens peccatum deleverit; & sic nihil eum juvabit subsequens restitutio. *Vasq. n. 11. ex Socino.* Adde, quòd hæc duo simul consistere possint, acquiri per Præscriptionem dominium rei à possessore bonæ fidei, & ex alio capite dari obligationem ad restitutionem ejusdem. *Ad 2. dist. Conf.* ergo est in mala fide facta, sicut defunctus in mala fide vera. *C. Conf. est & ipse in mala fide vera*, sicut defunctus. *N. Conf.* Jus Canonicum in sua correctione non attendit fictionem & subtilitatem Juris Civilis, sed peccatum, quo læditur conscientia, & offenditur Deus.

37. Quæres, an mala fides Tutoris Pupillo, mala fides Prælati Ecclesiæ, & mala fides Antecessorum in communitate noceat Successoribus? *R. ad 1. non nocet.* per *l. 198. ff. de R. J.* Ad 2. iterum non nocet, ut habet communis contra Pirh. & Schambogen; sicut enim Tutor, qui est defensor & administrator Pupilli, non potest hujus conditionem facere deteriore, ita nec Prælati conditionem Ecclesiæ; quia etiam est ejus defensor & administrator. Neque dicas, bonam fidem, ut Ecclesiæ præscribat, requiri ex parte Prælati & majoris partis Capituli copulativè, & sic, deficiente bona fide ex parte unius, impeditur Præscriptio. Negatur enim, quòd requiratur copulativè, nec ab Adversariis satis probatur. *Ad 3. iterum responsio est negativa.* *Vasquius c. 71. n. 5. acalij.* Dissentit tamen iterum Fachin. *l. 8. c. 35. & Rath. de usucap. assert. 66.* Ratio est, quia videtur nimis durum dicere, quòd paucorum antecessorum mala fides noceat longè pluribus successoribus optimæ fidei in aliquo Collegio, Monasterio &c. Dein licet concedatur, quod

successores in communitatibus sint successores Universales, cum communitas moraliter semper maneat eadem, populus idem; nihilominus tamen successores poterunt inchoare Præscriptionem saltem longissimi temporis, cum tantum habeant malam fidem fictam, Jus autem Canonicum non attendat hanc Juris fictionem, per ea, quæ *n. 25.* dicta sunt.

Dico 8. Bona fides à præscribente nec allegari, nec probari, regulariter debet ab eo, qui dicit se præscripsisse, vel debito ad præscribendum tempore possedisse. *Vasquius l. 2. c. 70. §. 79. Covarruv. Panorm. Haun. contra Fachin. l. 8. c. 32. & alios ab eo citatos.* Probatum inde, quia in dubio præsumitur bona fides, cum à Jure quilibet præsumatur bonus, nisi probetur malus. *arg. c. fin. de Præscript. l. 51. pr. ff. pro socio l. 30. C. de Evict.* Sed quod est notorium ex liquida Juris Præsumptione, non allegari debet. *arg. c. 16. de testam.* neque probari, etsi allegaretur; cui enim patrocinatur præsumptio Juris, relevatur ab onere probandi. per *l. 12. ff. de probat.* uti & qui excipit. *l. 21. ff. eod.* qui autem opponit Præscriptionem, ille excipit. Dixi autem, regulariter; nam præsumitur mala fides, & consequenter præscribens tenetur probare bonam. 1. Si possessor monitus fuit, ne v. g. emeret, eo quòd res non spectet ad vendentem. 2. Si fama sit per viciniam, vel per testes probetur, rem non fuisse venditoris. 3. Si contraxit cum insolitis cautelis. 4. Si emit à prodigo, filiofamilias &c. vel à procuratore non curans sibi ostendi mandatum procuratorium. 5. Si possidens extrajudicialiter confessus est, se scire, rem non esse suam. 6. Si penes ipsum reperiantur documenta, eam rem esse alienam perhibentia. 7. Si occupavit rem alienam absente domino, vel clam. 8. Si primum post adeptam possessionem laboravit consequi titulum possessionis. 9. Si titulum alleget reprobatur à Jure. v. g. emptionem rei ad Ecclesiam pertinentis celebratam sine solennitate, nisi dederit justum pretium, & sic ex contractu contra leges inito commodum non tulerit, aut nisi longissimo tempore possederit &c. *Covarruv. Vasq. Menoch. &c.* Et istæ præsumptiones faciunt, ut præscribens probare teneatur bonam fidem, licet allegaverit titulum. Si verò nec titulum allegavit, bonam fidem facit suspectam, & sic necessariò probandam. 1. Si possessioni resistat Jus, licet ea fuerit longissimi temporis, modò non fuerit immemorialis. 2. Quando constat de antiquiore possessore, & possessio Præscriptionem asserentis nova & recens. 3. Quando alia quæcunque præsumptio malæ fidei pugnat contra præscribentem.

De Justo Titulo.

Sciendum 1. cum bona fides fundetur in titulo, de hoc tanquam de altero ad Præscriptionem requisito dislegendum nunc esse. *Titulus* autem dicitur illa causa, ex qua rem possidemus. Titulus iste, quem requirit Præscriptio, debet esse justus, seu à Jure ad præscriben-

bendum approbatus, qualis tantum est ille, qui est translativus dominij vel juris, seu causa de se habilis ad transferendum dominium vel jus aliquod reale, & revera transferret, si re ipsa daretur illa causa, v.g. si contractus fuisset validus, & rem tradens illius dominus: si autem causa verè non detur, sed tantum apparenter &c. saltem transfert potestatem usufructuendi: quales sunt donatio, emptio, legatum &c. non verò locatio, conductio, commodatum, depositum, promissio & stipulatio, quia ex se non transferunt dominium aut jus reale, sed producunt jus solum personale.

40 Sc. 2. Titulos ad præscribendum habiles in iure, nimirum lib. 41. à tit. 4. ff. § lib. 7. à tit. 26. C. referri sequentes: pro emptore: pro hærede: pro legato: pro donato: pro derelicto: pro dote: pro soluto: pro suo. Seu titulos emptionis venditionis: hæreditatis: legati: donationis: rei derelictæ: dotis constitutæ: qui tituli sunt *speciales*, ad unam tantum speciem limitati: ultimi verò duo, *pro soluto*, & *pro suo*, esse *generales*, quia possunt cum alijs ferè omnibus concurrere: sic qui possidet pro empto, pro donato &c. etiam possidet pro suo. Sed iste titulus *pro suo* tunc datur & concurrat, quando aliquis possidet rem alienam ex iusto errore putans esse suam, quia nimirum causa iusta de se habilis ad transferendum non intervenit, cum tamen intervenisse probabiliter & iuste credatur. Titulus *pro suo*, & *pro soluto*, quatenus generales sunt, secundum se non sufficiunt ad Præscriptionem, nisi nimirum accedat iusta causa credendi, rem suam esse, vel aliquid sibi solutum. Dictis titulis accensentur isti: *pro transacto*: *pro permutato*: *pro iudicato*: *pro socio*: nempe tituli transactionis, permutationis, iudicati; & ultimus *pro socio* datur tunc, quando alicui ex socijs soluta societate obtigit pars rei alienæ, quæ bona fide putabatur esse communis sociorum. De titulo *pro hærede* adhuc notandum est, quod intelligatur ille, quando quis ad hæreditatem, vel bonorum possessionem vocatus est, aut vocatum se ex iusto errore credit, atque rem in massa hæreditatis inventam tanquam propriam possidet: non verò ille, quo aliquis non vocatus & nullò titulo munitus hæreditatem vel bonorum possessionem occupavit, & interrogatus, cur possideat, reponit, quia possideo. l. 12. ff. de petit. hered.

41 Sc. 3. Enumeratos titulos posse & solere considerari quadrupliciter, scilicet prout sunt veri, colorati, existimati, & præsumpti. *Verus* titulus est, quando verè præcessit causa ad transferendum dominium apta, v.g. emptio vera & valida ab illo, qui habuit verè dominium rei. Et iste titulus non potest requiri ad Præscriptionem, eamque potius destruit, quam promovet; quia per titulum verum defacto & jam actu translatus est dominium: ergo Præscriptio non potest habere locum, utpote ad inventa ad transferendum dominium; quod enim nostrum est, nostrum amplius fieri non potest, ut ex §. 10. Inst. de Legat. §. 14. Inst. de Ad. desumptum brocardicum habet. *Colora-*

tus, alio nomine *Apparens*, titulus est, quando præcessit quidem causa, non tamen verè, sed solum apparenter. v.g. emptio ex occulto vitio hic & nunc invalida, puta quia vel venditor non fuit dominus rei, aut potestate alienandi caruit, & sic transferre dominium non potuit, vel quia aliunde contractus fuit invalidus. *Existimatus* seu *Putativus*, quando nec vera nec apparens causa, ad transferendum dominium apta, præcessit, probabili tamen errore existimatur præcessisse, v.g. si vir fide dignus asseruit, hanc rem tibi obvenisse in emptione, donatione, legato &c. nulla tamen emptio, donatio &c. præcessit, neque apparens, neque vera. *Præsumptus* denique, quem Jura ex diuturnitate temporis præsumunt: quæ diuturnitas facit, ut, licet nulla determinata causa seu titulus à possessore designari & allegari possit, an ex empto, donato, legato &c. possideat, & fortè nulla etiam talis causa præcesserit, nihilominus præsumatur præcessisse, uti fit in Præscriptione longissimi temporis, maxime in immemoriali. Ceterum observa, Doctores non omnes convenire in hoc modo loquendi; nam aliqui, præsertim Juristæ, titulum *Coloratum* appellant *Verum*, & titulum *Apparentem* seu *Coloratum* opponunt *Præsumpto*. Alij omnem titulum non verum vocant *Coloratum*, vel *Apparentem*, vel *Existimatum*, vel *Præsumptum*. Sed noster loquendi modus est usitator, maxime apud Theologos, & accuratiores etiam Juristas.

Dico 1. Ad omnem Præscriptionem Positivam rerum corporalium necessarius est aliquis titulus, nempe vel *Coloratus*, vel *Existimatus*, vel *Præsumptus*. Textus clari in l. 24. C. de R. V. ibi: *nullo iusto titulo precedente possidentis ratio Juris querere dominium prohibet*. Et in l. 4. C. de Præscr. longi temp. ibi: *diutina possessio tantum jure successionis sine iusto titulo obtenta præesse ad Præscriptionem hac sola ratione non potest Concordari*. l. 7. C. de acquir. §. *retin. poss.* & alia. Ratio est, quia sine bona fide, & possessione iusta non procedit Præscriptio: sed fides bona & possessio iusta non habetur sine titulo iusto, saltem generali, quo aliquis possidet pro suo: ergo. Dixi 1. Positivam rerum corporalium (nam in Præscriptione Privativa non requiritur titulus positivus, sed ejus loco sufficit patientia domini, & lapsus solius temporis. l. 1. C. de Præscr. 30. ann. uti & in rerum incorporalium, maxime servitutum, Præscriptione, in qua iterum sufficit tituli loco patientia domini, modo præscribens non possideat vi, clam, aut precario) uti contingit in servitutibus realibus continuis, seu actu continuum habentibus, qualis est servitus aquæ ductus, suggrundij &c. l. 10. pr. ff. si servitus vindicetur. l. 1. §. fin. V. *fin. ff. de aqua plu. arc.* Item l. 5. §. 3. ff. de itin. actusque privo. §. l. 1. C. de Servit. §. *aquas in quibus ultimis generaliter dicitur longa possessio & consuetudo in servitutibus vicem tituli obtinere*. Unde dominus, etiam non verus, fundum possidens non tenetur alium titulum vel jus allegare, quam patientiam domini, cuius

cujus interest, servitutem non constitui in suo fundo. Discrimen igitur faciendum est inter Præscriptionem rerum corporalium & rerum incorporearum: ad illam omnem necessarius est titulus, non ad istam, ut volunt Rath, Haun, Gletle &c. contra Carpov. Eckolt &c. Quamvis verè videatur lis esse de nomine, & in eo residere, utrum patientia hæc domini, quæ vicem obit tituli, debeat dici titulus, nec ne. Dixi 2. vel Coloratus &c. de quo convenit inter omnes, quod sufficiat. De Existimato autem, & Præsumpto dicam postea. Interim

Oppones 1. Præscriptio necessariò & semper requirit bonam fidem: sed sine titulo non datur bona fides, cum titulus communi paræmia dicatur mater bonæ fidei: ergo semper est necessarius titulus. 2. In l. 4. cit. dicitur indefinite, diuturnam possessionem absque titulo non prodesse ad Præscriptionem: ergo. 3. Jura expressè volunt eadem observari in Præscriptione rerum Corporalium & Incorporalium, ut in l. 2. C. de servit. & aqua. l. fin. C. de Præscript. longi temp. Ergo malè fit discrimen inter illas à nobis. 4. Vel sufficit sola patientia domini in Præscriptione Privativa, & servitutem Positiva, vel etiam requiritur scientia domini: neutrum potest dici: ergo. R. ad 1. dicitur Min. sine titulo, propriè vel impropriè dicto, non datur bona fides. C. Min. sine titulo propriè dicto, cujus tamen vices supplet aliud æquivalens, nempe diuturnus usus unius, & patientia alterius (ferè sicut in Præscriptione Extraordinaria titulum supplet diuturnitas temporis) N. Min. Ad 2. licet illa Lex loquatur indefinite, discrimen tamen eruitur ex Legibus pro nostræ assertionis limitatione adductis. Adde, quod re ipsa sit inagnum discrimen inter Præscriptionem rerum corporalium, & incorporalium; nam in illa dominus patitur longè majus detrimentum, & excidit totius rei dominio: contra in Præscriptione servitutem salva proprietate rei solum imponitur aliquod onus prædio, & ejus minuitur libertas. Ad 3. dicitur Ant. volunt eadem observari quoad tempus, ita ut in Præscriptione servitutis requiratur idem tempus, quod in Præscriptione rerum incorporalium, ut vult d. l. 2. & quidem cum distinctione inter præsentem & absentem, contra quos præscribitur, ut vult d. l. fin. C. Ant. quoad titulum. N. Ant. & Conf. Ad 4. dico cum Gletle p. 2. select. qq. 28. n. 8. & alijs contra Rath de Usucap. c. 3. assert. 29. & alios, non requiri scientiam, adeoque sufficere patientiam seu tolerantiam negativam, quæ habetur per hoc, quod non contradicat dominus, nec opus est, ut positivè approbet: partim quia Leges in prædicta limitatione assertionis nostræ nihil dicunt de scientia, partim quia Præscriptiones aliz currunt etiam contra ignorantes. l. fin. cit. Neque replices, in l. 2. cit. poni hæc verba, eo sciente, nempe domino, per cujus fundum fiebat aquæ ductus; quia Imperator solum volebat per mentionem scientiæ indicare, quod etiam non sit aqua ducta: si autem non ducatur etiam, seu cum animo celandi, etiam si ignoret

dominus, eam duci. l. 5. §. 3. ff. quod vi aut clam. nihil impedit Præscriptionem fieri. Deinde illa verba, eo sciente, fuerunt posita per modum narrantis & repetentis verba, quæ supplicans proposuit in sua narratione facti: & sic non habent rationem Legis; nam in Codice non solet Imperator regulas generales statuere, sicut in Digestis, sed rescribit ad propositos sibi casus particulares, & ad facta, quæ subinde in suo repetit Rescripto.

Urgebis 1. Si in juribus incorporalibus non requiritur titulus propriè dictus & positivus, neque requiretur in Præscriptione juris pascendi, lignandi, venandi &c. adeoque sufficere tolerantia domini: sed hoc est contra communem sensum, & æquitatem. 2. Si præscribuntur servitutes sine dicto titulo propriè dicto, etiam sic præscribetur usufructus, qui etiam est servitus: sed hoc iterum est contra communem teste Rath assert. 3. R. ad 1. N. Ma. quia est dispar ratio; nam horum jurium amissio grave admodum præjudicium affert domino: ubi autem grave admodum infertur præjudicium, requiritur meritò titulus propriè dictus; propter hanc enim causam requiritur in rebus corporalibus: ubi autem est eadem ratio, debet credi, quod sit eadem Juris dispositio, per l. 13. seqq. ff. de LL. Ad 2. ferè eadem est responsio; quia & usufructus, si ejus emolumentum spectetur, ad res corporales referri potest, cum contineat portionem domini. Deinde nostra assertio & allatæ leges solum loquuntur de servitutibus realibus, non de personalibus, qualis est usufructus.

Dico 2. Titulus Existimatus, si fundetur in errore facti alieni, sufficit ad Præscriptionem: non verò si oriatur ex errore facti proprii. Prior pars habetur l. 5. §. un. ff. pro suo. & l. 11. ff. pro Emptore. Posterior in §. 11. inst. de usucap. & l. 27. ff. de usup. Ratio disparitatis est, quod error circa factum alienum sit probabilis, & in Jure toleretur. l. 5. cit. & per l. 2. ff. de l. & E. l. error verò circa proprium factum in Jure non toleretur in ordine ad percipiendum inde commodum, per l. 7. ff. ad S. C. Vellei. Unde si putes te emisse, vel dono accepisse aliquid, cum tamen nulla emptio, nulla donatio præcesserit, non illud usucapies propter defectum tituli: usucapies autem, si probabili errore putes, quod servus vel procurator, cui id in mandatis dedisti, rem emerit, quam tibi tradidit: vel si putes, eum emisse, cujus in locum successisti ex hæreditario jure. l. 11. §. 5. cit. Res ferè se habet, sicut respectu tituli colorati se habet ignorantia Juris manifesti, ut si quis emit à pupillo, ignarus, pupillum alienare non posse sine auctoritate tutoris: quippe nec iste titulus emptionis, in Juris manifesti ignorantia fundatus, sufficit ad usucapionem.

Dico 3. Titulus Præsumptus sufficit, at non 46 in Ordinaria, sed in Extraordinaria Præscriptione, seu longissimi (vel immemorialis) temporis, saltem regulariter. Hoc est in Præscriptione Extraordinaria possidens non tenetur titulum ullum determinatum assignare, alligare,

gare, aut, si alleget, probare, sed sufficit tantum temporis, quo possedit, antiquitas, quæ est loco tituli, & ex qua præsumunt Jura, titulum aliquem præcessisse, sive deinde aliquis præcesserit, sive non; quia Jura valorem Præscriptionis non alligant suæ præsumptioni. Sumitur ex l. 4. C. de præscript. 30. vel 40. ann. ex can. 15. V. si autem. caus. 16. q. 3. c. 6. h. t. X. c. 1. eod. in 6. Dixi autem 1. in Extraordinaria, seu longissimi temporis. h. c. 30. 40. 60. 90. 100. annorum. 2. Saltem regulariter; nisi nimirum Jus resistat fortiter possidenti, h. e. nisi resistat possessioni non quomodocunque (aliàs servitutes nec tempore longissimo præscribentur, cum prædia omnia præsumantur à Jure esse libera. per l. 8. seqq. C. de servitut. § aqua.) sed si simul etiam positivè prohibeat possessionem. Rath assert. 33. cum Covar. & alijs; quamvis non sit necesse, ut præscribere volentem reddat omnino incapacem possessionis, quo modo laicum reddit incapacem possessionis decimarum, & sic ei resistit. Aut, nisi aliunde detur gravis præsumptio malæ fidei contra præscribentem, ut habetur c. 1. cit. ibi: si sibi non est contrarium Jus commune, vel contra eum præsumptio habeatur. Quod si autem Jus resisteret possidenti cum prohibitione possessionis, aut daretur aliunde gravis præsumptio malæ fidei contra possidentem, requireretur titulus, quem præscribere volens allegare & probare deberet, nec præsumeretur à Jure: ut si Clericus extraneus contra Parochum, vel in aliena parochia vellet præscribere decimas. Excipe, nisi possessio foret immemorialis; siquidem in Præscriptione Immemoriali nullus omnino titulus necessariò allegatur vel probatur, etiam si Jus Commune resistat cum prohibitione possessionis. c. 1. cit. Utrum verò requiratur, ut Jus Commune non tantum resistat possidenti, sed insuper etiam assistat illi, contra quem præscribitur, si cut assistit Parocho quoad decimas in sua parochia sitas, dubium est inter Auctores. P. Wiestner n. 80. cum Laym. Pirh. § gl. in c. 1. cit. V. titulum, hanc assistentiam esse necessariam affirmat.

47. Quæres, an Præscriptio Extraordinaria, longissimi nempe, vel etiam immemorialis temporis, corruat, si detegatur titulus vitiosus, & invalidus de Jure, v. g. si innotescat, quod possessio cæperit titulo locationis, vel titulo emptionis rei non vendibilis &c. R. affirmative cum Fachinæo contror. juris lib. 8. c. 33. ubi testatur, sic à se nomine Facultatis Juridicæ Ingolstadtensis uno anno bis responsum esse, cum Masc. de Probat. concl. 1371. n. 43. § n. 63. alios copiosè allegante, contra Vasquium contror. illustr. l. 2. c. 81. n. 11. citantem quidem plures pro se, sed paucos sibi consentientes, ut testatur se vidisse idem Fachin. lo. cit. in fin. Desumitur ex can. 4. seqq. d. 8. in priore sic pronuntiat S. Augustinus: veritate manifestata cedat consuetudo veritati - - Nemo consuetudinem rationi, & veritati preponat. En longitudo & antiquitas temporis, ex qua Jus præsumit titulum, debet cedere veritati, si nempe detegatur falsus, vitiosus, & de Jure invalidus

titulus. Deinde commune brocardicum est, præsumptio cedit veritati: ergo titulus præsumptus cessat, ubi constiterit, nullum præcessisse titulum possidendi rem alienam. Accedit istis clara dispositio in c. 31. de Decim. Probatur etiam ex hac ratione: sine bona fide Theologica non procedit ulla Præscriptio, ut patet ex c. fin. h. t. sed si constat de vitioso titulo, cui inniti debet bona fides, constat hoc ipso, de fuisse bonam fidem: ergo.

Oppones 1. In l. 3. § 4. C. de Præscr. 30. vel 40. ann. approbatur Præscriptio absque ullo titulo, modò addit longissimum possessionis tempus: ergo, etiam si constiterit, titulum fuisse nullum aut vitiosum, nihil oberit Præscriptioni. 2. Potest dari bona fides sine titulo, ut constat ex Præscriptione servitutum realium, de qua dictum n. 32. item potest nasci bona fides ex titulo & causa etiam stulta: ergo nulla est ratio, cur necessariò requiratur titulus, vel reproberetur Præscriptio per detectionem tituli vitiosi. 3. Jura in Præscriptione Extraordinaria præsumunt titulum, sive aliquis præcesserit, sive non: ergo, etiam si constiterit, nullum præcessisse, tamen valebit Præscriptio. 4. In Præscriptione Extraordinaria præsumitur titulus absolutè, ita ut, si unus detegatur falsus & vitiosus, præsumatur alius latens & idoneus: ergo per hoc, quod detegatur titulus vitiosus, non corruet Præscriptio, quia potuit possessio inchoari ex alio, & hoc præsumendum est. 5. Præscriptio immemorialis saltem parit præsumptionem Juris & de Jure ergo non admittit probationem tituli vitiosi, sibi contrariantis. 6. Post completam Præscriptionem non rescinditur illa, etsi constiterit, rem fuisse alienam: ergo nec rescindi potest, si post illam completam per longissimi temporis possessionem constiterit de vitioso & injusto titulo. R. ad 1. Leges Civiles in materia, ubi agitur de peccato, non sunt attendendæ propter correctionem Juris Canonici: quando autem detegitur vitiosus titulus, constat de vitiosa & injusta possessione, consequenter de mala fide, quæ peccatum est. Ad 2. potest dari bona fides sine titulo in Præscriptione rerum corporalium. N. Ant. incorporalium, subdist. ita tamen, ut aliquid aliud loco tituli, nempe patientia domini, detur, in qua fundatur possit bona fides. C. Ant. ut nihil aliud detur, in quo fundetur bona fides. N. Ant. § Conf. Neque dicas, diuturnitatem temporis esse hic loco tituli, vel illius, in quo fundatur bona fides, nam diuturnitas hæc facit solum præsumptionem alicujus tituli, quæ manifestata veritate, vel detecta inidoneitate tituli cessat. Quando dicunt, ex stulta causa posse oriri bonam fidem, id absolutè negatur; quamvis enim possit bona fides inniti ignorantie & errori, si ignorantia vel error sit invincibilis & inculpabilis, & tolleretur in Jure, ut est ignorantia & error facti alieni, non verò si est ignorantia Juris manifesti, vel error circa factum proprium, ut supra diximus n. 20. § 35. Ad 3. N. Conf. nam præsumptio procedit quidem, quamdiu veritas non detegitur, & titulus injustus ac nullus

cessat verò & cedit veritati, si ista manifestetur. Ad 4. *N. Ant.* etiam si enim aliquis titulus alius idoneus latere possit, non tamen præsumendus est, supposito, quòd unus, præsertim si in eo se fundet præscribere volens, detegatur vitiosus, quia hanc præsumptionem nec ullum ius exprimit, nec ratio suadet, nec veteres Auctores agnoscunt; imò ex hoc ipso, quòd demonstratur titulus vitiosus cæptæ possessionis, oritur præsumptio alia fortior in oppositum, quòd nullus alius titulus lateat. Englad. *de Decim. n. 9.* Ad 5. *N. Ant.* cum Masc. *n. 28.* multos alios allegante, & P. Engel *n. 10.* quia præsumptio Juris & de Jure, quæ non admittit probationem in contrarium, nulla est, quæ non expressè in aliquo Jure statuatur; quod de immemorialitate temporis non repetimus. Deinde licet non admitteret probationem in contrarium; tamen, si aliunde innotuit, titulum fuisse vitiosum, deberet hæc præsumptio cedere veritati, per ea, quæ diximus ad tit. de Præscript. *n. 7.* Ad 6. *N. Conf.* & suppositum, quòd Præscriptio potuerit compleri, si detegatur post temporis longissimi fluxum, & constet de vitioso titulo: cum Præscriptio non habuerit omnia requisita necessaria, scilicet nec iustum titulum, nec bonam fidem in illo fundandam.

De Possessione ad præscribendum requisita.

Sciendum 1. ex dictis ad tit. 12. de caus. poss. & propriet. possessionem facti, de qua hic est sermo, sic definitur: est detentio rei cum corporis, tum animi, & Juris adminiculò. h. e. detentio rei corporaliter, verè vel fictè, aliquando apprehensa cum animo habendi ut suam, cui ius non resistit, reddendo incapacem possidendi eam, qui detinet. Qui enim rem non detinet ut suam, ut conductor, depositarius &c. non propriè possidet: qui verò detinet rem quidem ut suam, sed absque opinionione dominij, eò quòd vel sciat, vel saltem putet, rem esse alienam, uti fur, vel alius, qui rem accepit ab aliquo, quem putat dominum non fuisse, juxta Gletle, & P. Schmier de Præscript. *c. 5. sect. 3. n. 186.* possidet *Naturali* possessione: qui verò detinet simul cum opinionione dominij, putans rem esse suam, hunc ajunt possidere possessione *Civili*. Aliter explicat solendissimus Prædecessor meus, & amplissimæ eruditionis vir, P. Schmalzgrueber, ad tit. de caus. poss. & propriet. *n. 4.* ac alij plures, & dicunt, *Naturalem* possessionem esse, quando quis rem possideri non prohibitam detinet quidem corporis & animi adminiculò, alius tamen ejusdem rei possessionem *Civilem* retinet. *Civilem* appellant, quando quis rem aliquando naturaliter possessam, non quidem actu corporis, sive per se, sive per alium, bene tamen animo possidere & retinere pergit. Et hæc est *mere Civilis*, sicut altera est *mere Naturalis*. *Mixtam* ex utraque vocant, quando quis corporis & animi adminiculò rem ita actualiter possidet vel detinet, ut nullus alius ejusdem rei possessionem *Civilem* retineat. Et hæc est possessio

perfectissima: ex reliquis duabus solitarie acceptis prævalet *Civilis Naturali*, & qui civiliter tantum possidet, jam absolute dicitur possessor: qui verò naturaliter tantum, dicitur possessor cum additò *Naturalis*. Vel, dicitur possidere *naturaliter*. Sed vide me in cit. loco ad tit. de caus. poss. *n. 2.* quomodo intelligenda sit divisio possessionis in *Naturalem* & *Civilem*, & quomodo Auctores conciliandi. Ubi etiam explicatur possessio bonæ & malæ fidei, quæ in hac materia multum attendi meretur.

Sc. 2. Quamvis possessio strictè sumpta solum sit & dicatur respectu rerum corporalium, & quasi-possessio appelletur respectu incorporalium; in usu tamen sæpe etiam Jura incorporalia absolute possideri dicuntur, quæ possessio incorporalium nihil est aliud, quam usus & exercitium actus alicujus, præmanantis alias ex jure incorporali: & sic non in detentione consistit, sed in usu & exercitio.

Dico 1. Ad omnem Præscriptionem necessaria est aliqua possessio. Ita clarissimi textus in utroque Jure: *sine possessione usucapio contingere non potest. l. 25. ff. de usurp. & usucap.* Item. *Sine possessione Præscriptio non procedit. c. 3. de R. j. in 6.* Unde commune Doctorum effatum: *tantum præscribitur, quantum possidetur.* Quæ Juribus & DD. tam rotundè pronuntiata, & generaliter, non concedunt, ut cum P. Schmier *n. 195.* necessitatem imò possibilitatem possessionis in Præscriptione *Privativa* negem. Fateor equidem, in hac Præscriptione *Privativa* non requiri possessionem positivam, quæ habetur per actus positivos corporis, vel animi, vel utriusque simul, quibus detinetur res, vel exercetur ius, requiritur tamen ipsi proportionatæ possessio, scilicet *negativa*, quæ habetur per negationem actuum, quibus debitum v. g. posset exigere creditor, non tamen exigit. Ferè sicut in Præscriptione *Positiva* rerum & Jurium incorporalium non potest dari verà possessio & strictè dicta, cum corporis adminiculo propriè apprehendi vel detineri nequeant, sed tantum *quasi-possessio*, consistens in exercitio alicujus actus; quia verò propterea non negatur, quòd absolute requiratur possessio in Præscriptione etiam incorporalium; ita nec negandum videtur, absolute aliquam possessionem proportionatam requiri ad Præscriptionem *Privativam*, per quam politivè nihil acquiritur, sed solum extinguitur alienum ius adversus nos. Item sicut *n. 32.* diximus, in Præscriptione *Privativa* etiam requiri aliquid, quod sit loco tituli, si nolumus vocare titulum, scilicet patientiam domini, ita in eadem Præscriptione dicendum est requiri aliquid loco possessionis, si nolumus vocare possessionem (quod denique erit quæstio vocabularia) scilicet patientiam domini non exigentis debitum, vel negationem exactionis, qua turbaretur libertas & immunitas à solvendo.

Oppones 1. Ad Præscriptionem *Privativam*, 2. quæ obtinetur immunitas ab actionibus personalibus, à præstationibus annuis, à solvendis censibus, decimis &c. plus non requiritur à Jure, quam fluxus certi temporis, quò elapso

extinguuntur per se, & suapte indole absque aliqua possessione debitoris evanescunt, ut colligitur ex l. 3. § 4. C. de Præscr. 30. vel 40. ann. sic per tricennium, seu 30. annos expirant actiones personales, poenales intra annum. l. 1. §. 1. C. de Annali Except. servitus intra decennium &c. Ergo nulla opus est possessio. 2. Possessio in Præscriptione Privativa implicat; quia non potest designari, quid à debitore possideatur. 3. Improperia possessio non sufficit ad Præscriptionem; & ideo, qui rem non possident proprio nomine, sed alieno, v. g. tutor, procurator, commodatarius, depositarius &c. res à se detentas non præscribunt. l. 13. pr. ff. de usurp. l. 2. C. de Præscript. 30. vel 40. ann. §c. Sed possessio illa, quam diximus negativam, est impropria: ergo. R. ad 1. N. Ant. licet enim in *citt. legibus* non aliud requiratur quam decursus certi temporis, ex hoc tamen non infertur, quod aliquid aliud non requiratur alibi, scilicet bona fides, titulus, & etiam possessio, quam ultimam generali constitutione rotundè requirit & absolute utrumque Jus, uti vidimus. Ad 2. negatur assertum. Ad rationem adjectam dico, possideri immunitatem à solvendo, sed negativè, quatenus creditor non exigit solutionem. Instas: hæc immunitas vel libertas nunquam fuit amissa: ergo non potest per possessionem acquiri. R. N. Ant. fuit enim amissa per contractionem debiti, & impositionem obligationis, v. g. in contractu celebrato: inchoatur autem ejus possessio, quando prima vice cessatur bona fide à solutione, vel omittitur, cum prætari possit: bona fides autem fundatur in eo, quod creditor non exigit; uti dictum n. 22. seqq. Ad 3. Si per impropria possessionem intelligis illam, quæ fit alieno nomine, illa non sufficit. Si verò per impropria intelligis illam, quæ opponitur positivæ possessioni, nego, eam non sufficere; sicut *quasi-possessio*, licet aliquomodo sit impropria possessio, etiam juxta Adversarium sufficit in Præscriptione Positiva.

53 Dico 2. Quamvis ad inchoandam Præscriptionem rerum corporalium requiratur possessio Naturalis & Civilis simul: ad continuandam tamen sufficit etiam merè Civilis: licet non sufficiat merè Naturalis. Pirhing b. n. 39. cum Abb. Covar. Mol. & alijs communiter. Sumo autem possessionem Naturalem & Civilem potissimum in sensu posteriori, explicato n. 49. Prior pars desumitur satis clarè ex l. 4. C. de acquir. & retin. possess. ibi: licet possessio nudo animo acquiri non possit, tamen solo animo retineri potest. Cum igitur Præscriptio inchoetur per inchoationem possessionis, inchoari non potest alio modo, quam quo modo inchoatur possessio, nempe modo naturali & civili simul, h. e. per apprehensionem veram vel fictam rei cum intentione habendi ut suam, adeoque corporis & animi adminiculò. Posterior pars constat ex l. 17. §. ult. ff. de furtis, ex qua habetur, quod absens, qui solam possessionem Civilem animo retinet, usucapionem continuet. Certè nisi sufficeret possessio merè Civilis, sed requireretur simul Naturalis, rarissime con-

tingeret rem aliquam præscribi; cum moraliter impossibile sit, ut quis Naturalem possessionem continuet, & tempore requisito, nunquam interrupto, eidem corporaliter insitit, & quasi incubet: siquidem ad Præscriptionem requiritur possessio continua, uti dicemus. Tandiu autem durat possessio Civilis, quamdiu aliquis retinet animum possidendi sive per se, sive per alium; vel donec sciat, rem ab alio esse occupatam, ipse verò non audeat eum repellere: si verò non sciat, tum primum possessionem Civilem amittet, quando induci potuit oblivio, aut præsumi, quod animum possidendi deposuerit: item si rem mobilem alia occupet. Vid. dicta ad tit. 12. de caus. poss. n. 8. 10. Faciunt etiam huc l. 1. §. 14. §. 1. §. 2. ff. de acquir. vel amit. poss. Tertia pars de possessione merè Naturali colligitur ex l. 5. ff. de O. & A. ac manifestum fit inde, quia sine animo habendi rem ut suam non potest acquiri ejus dominium, & nisi res possideatur cum opinione dominij, non potest haberi bona fides: sed, qui merè naturaliter possidet, non habet animum detinendi rem ut suam, vel detinere nequit ut suam, si sciat, eandem adhuc possideri civiliter ab alio, vel non detinet cum opinione dominij, ut rem furtivam detineat fur. Deinde si sufficeret possessio merè Naturalis, possent duo præscribere eandem rem, & consequi dominium ejusdem rei in solidum, unus per possessionem Civilem, quam sufficere diximus, alter per Naturalem: sed dominium duorum in solidum juxta communem repugnat.

Oppones 1. Casu quo emis equum alienum, qui tibi traditur absente & ignorante domino equi, illum incipis præscribere: sed in hoc casu datur apud te possessio merè Naturalis: quia dominus, qui nescit suum equum esse alteri venditum & traditum, retinet adhuc possessionem Civilem, adeoque apud te possessio Civilis existere nequit, cum duo eandem rem eadem possessionis specie possidere non possint: ergo sufficere debet possessio merè Naturalis. 2. Possessio merè Naturalis est magis notabilis & favorabilis, quam possessio merè Civilis: ergo, si ista sufficit ad præscribendum, sufficet & illa à fortiori. R. ad 1. N. Min. si enim res mobilis possideri incipit ignorante domino, iste amittit statim possessionem Civilem: aliud est de re immobili: sed tunc nego, Præscriptionem inchoari, quia rem immobilem possidere incipiens ignorante domino non acquirit possessionem Civilem, quia alter, nempe dominus adhuc eam retinet, atque eadem res à duobus possideri eadem possessione nequit, adeoque nec præscribere incipit, non obstante titulo emptionis: quia sine possessione titulus nihil prodest ad Præscriptionem. Ad 2. dist. Ant. est magis notabilis fuisse, & magis favorabilis in ordine ad Præscriptionem inchoandam. trans. in ordine ad continuandam & complendam. N. Ant. & Covar.

Dico 3. Possessio ad præscribendum requisita debet esse continua, & moraliter non in-

interrupta, usque dum tempus à Jure determinatum fluxerit. Ita plerique omnes ex §. 12. *Inf. de usucap. ex c. 8. b. t.* sive dein continuatur ab eodemque possessore, sive à diversis. Quomodo autem & quando interrumpatur moraliter possessio, vel dormiat tantum Præscriptio &c. dicemus in §. ult. de impedimentis Præscriptionis. Continuationem verò sufficienter probat præscribens, si probet initium, medium, & finem possessionis; intermedia enim tempora præsumuntur, nec probari debent.

De Tempore ad præscribendum requisito.

¶ Sciendum 1. Tempus ad Præscriptionem requisitum pro diversitate rerum & jurum, quæ præscribuntur, ac personarum, contra quas præscribitur, esse quadruplex. 1. *Breve*, seu omneid, quod est infra decennium, seu 10. annos. 2. *Longum*, quod est supra decennium, sed adhuc infra tricennium, seu 30. annos. 3. *Longissimum*, quod 30. annos vel adæquat, vel superat, usque ad 100. annos. 4. *Inmemoriale*, cujus initium excedit hominum memoriam, juxta explicationem n. 8. traditam. Porro tempus in Præscriptione rerum computatur tantum civiliter, h. e. de die in diem, ita ut ultimus dies, si inchoatus sit à possidente, habeatur pro completo. l. 15. ff. de divers. §. temporal. Præscr. pr. ibi: in usucapione ita servatur, ut etiam si minimò momento novissimi diei possessa res sit, nihilominus repleatur usucapio, nec totus dies exigitur ad explendum constitutum tempus. E contra in Præscriptione actionum & jurium computatur tempus naturaliter, h. e. de momento ad momentum. l. 6. ff. de usurp. §. usucap. ibi: in omnibus temporalibus actionibus nisi novissimus dies totus compleatur, non finit obligationem. Ubi licet fiat mentio actionum temporalium, idem tamen intelligunt DD. etiam de perpetuis. Haun. to. 1. tr. 5. n. 267. Rath c. 5. §. 1. art. 48.

¶ Sc. 2. In ordine ad tempus ad Præscriptionem à Jure præfixum attendi 1. res mobiles & immobiles, ac jura illis æquivalentia. Mobiles dicuntur, quæ loco moveri possunt, ut pecunia, vestis, animalia &c. Immobiles, quæ loco moveri nequeunt, ut domus, prædia, agri, pascua &c. Jura incorporalia, si adherent rebus mobilibus, inter res mobiles, quæ adherent immobilibus, inter res immobiles censentur. Censur tamen, usufructus sine limite constitutus, servitutes, officium, beneficium, jus Patronatus, Advocatus &c. licet personis, quæ utique mobiles sunt, adherant, vel ex illis percipiantur res mobiles, immobilibus accensentur, utpote jura ex se perpetua. 2. Actiones & debita: quid sint actiones, tum reales, tum personales, tum & poenales, explanatum est ad tit. 1. de Judic. §. 3. 3. Servitutes. 4. Certas personas. 5. Maxime communitates Ecclesiasticas, & ipsas Ecclesias, Monasteria, & alia loca pia. Cum verò multa hucusque mentio jam facta sit, & deinceps faciendum de Servitutibus,

¶ Sc. 3. Servitutem in genere dici jus, quo res

aliena præter naturam debet servire alteri rei, vel personæ, seu utilitatem præstare aliquid faciendo vel omittendo: respectu illius, qui habet hoc jus exigendi usum vel utilitatem ab alia re, vel persona, vocatur *Activa*, respectu alterius rei, vel personæ, penes quam est obligatio alienis commodis serviendi, appellatur *Passiva*. Dividitur in *Realem*, seu *Prædialem*, quando res aliqua, nempe prædium immediate servit rei alterius, v. g. si quis pati debeat, ut vicinus per suum fundum faciat aquæductum; sic enim prædium unius servit prædio alterius, ac utilitatem præstat. Et in *Personalem*, quando res immediate servit personæ alienæ, & non domino, uti fit in usufructu, usu, & habitatione: quam servitutem aliqui vocant etiam *Mixtam*; purè enim personalis, ajunt, est, quando persona immediate servit personæ, uti servi propriè dicti & mancipia. Sed de hac purè personali non est hic sermo, quia liber homo præscribi non potest, sed de reali, & mixta, quam appellamus personalem, & non alias complectitur, quam *usufructum*, qui definitur esse jus utendi fruendi rebus alienis salva earum substantiâ: *usum*, qui tantum est jus utendi rebus alienis salva earum substantiâ, adeoque hoc jus est minus, quàm illud: sic, cui tantum competit usus fundi alieni, solum habet jus sumendi poma, fenum, ligna, ad utum quotidianum necessaria, eorum verò nihil potest vendere, donare alteri &c. & demum *habitationem*, quæ est jus utendi domo aliena, eam inhabitandi, & locandi etiam alteri. Usufructus prius definitus est *formalis*; nam *causalis*, dum quis utitur ac fruitur re propria, non est servitus. Constituitur usufructus vel à Lege, quo modo habet pater illum in bonis adventitijs filij: vel ab homine per conventionem, aut per actum ultimæ voluntatis. *Quasi-usus fructus*, seu improprius dicitur, qui constituitur in rebus, quæ ipso usu consumuntur, v. g. in vino, frumento, pecunia, quæ consumitur civiliter, dum expenditur, cum alium usum non habeat. Cæteræ servitutes omnes sunt Reales. Reales autem subdividuntur in Urbanam & Rusticam. *Urbana*, *Haus- & Dienstbarkeit* dicitur, quæ debetur prædio urbano: *Rustica*, *Feld- & Dienstbarkeit* quæ debetur prædio rustico: prædium urbanum appellatur ædificium, quod exstructum est (sive in urbe, sive ruri) principaliter ad habitandum, vel lucris aut voluptatis gratiâ: prædium rusticum dicitur, quod exstructum est (sive ruri sive in urbe) principaliter ad usum rusticum, puta ad alenda pecora, ad asservandas fruges &c. Servitutes igitur rusticæ sunt, quæ non inhaerent ædificijs, sed potiùs fundo, ut jus viæ, itineris, aquæductus, aquæhaustus, pascendi pecoris, coquendæ calcis, arenæ fodiendæ &c. Contra servitutes urbanæ ferè inhaerent ædificijs, ut jus immittendi tignum seu trabem in alienæ domus parietem, jus, ne officiatur luminibus, jus altius tollendi &c. Ex quo etiam apparet, servitutes urbanas alias esse *Affirmativas*, quæ nempe verbis affirmativis exprimiuntur,

tur, ut jus aliud tollendi; alias *Negativas*, ut jus, ne officatur luminibus &c. eo quod exprimentur verbis negativis: ex solis autem urbanis aliquæ sunt negativæ; non verò ex rusticis; non enim datur servitus *non eundi* &c. Denique Reales servitutes dividuntur in *Continuas*, quæ postquam semel constitutæ sunt, actum continuum & non interruptum habent, semperque sunt utiles prædio dominanti absque ulteriori facto hominis, ut est immissio tigni in alienum parietem. Et in *Discontinuas*, quæ semel constitutæ non habent actum continuum, nec semper sunt utiles prædio dominanti, nisi accedat novum factum vel exercitium hominis, ut iter, *Fuß- & Steig*: actus, *Trib*: via, *Landstrassen* &c. Quamvis verò omnis servitus dicatur in *l. formam ff. de servitut. prædior. Urban.* habere causam ex se perpetuam seu continuam, & sic non videatur faciendum discrimen inter servitutes continuam & discontinuam; in foro tamen & in praxi assignatur dicta differentia. *Prædium Dominans* appellatur, cui ab altero aliquid debetur, *Serviens* verò, quod in utilitatem alterius aliquid facere, vel omittere tenetur.

59 Sc. 4. Regulæ instar tradi à DD. quod, quandocunque ad præscribendum requiritur tempus breve, vel longum, deficiente titulo requiratur longissimum: & quandocunque requiritur tempus longissimum, deficiente illo requiratur immemorabile. Cum verò dicitur, Præscriptionem currere absque titulo, sensus est, quod non possit vel debeat allegari determinatus titulus, aut probari, sed propter antiquitatem temporis præsumatur titulus præcessisse. Quo pacto datur etiam in his Præscriptionibus, quæ dicuntur compleri sine titulo, titulus *Præsumptus*.

60 Dico 1. Res mobiles, etiam pretiosæ, cum titulo præscribuntur triennio, adeoque tempore brevi. *pr. Inst. de Usucap. l. un. C. de usucap. transform.* Ubi correctum est Jus antiquum, quod Præscriptionem rerum mobilium uno anno compleri voluit. Dixi 1. *res mobiles*, sub quibus etiam intelligo jura incorporalia illis adhaerentia. Excipe pignus in re mobili constitutum, quod cum illa non præscribitur. *l. 7. C. de Pignor.* 2. Etiam pretiosæ; quia Jura universaliter loquuntur. Nec obstat, quod res pretiosæ nonnunquam sint majoris pretij, quam immobiles; quia, cum hoc rarius contingat, specialem Juris ordinationem non meretur. *arg. l. 3. § seqq. ff. de LL.* Melius excipiuntur res fiscales, de quibus *n. 54.* & res furtivæ, & vi occupatæ, de quibus *n. 71.* Quando autem res mobiles non per se præscribuntur, sed accessorie, v. g. ut adhaerentes fundo, non opus est triennio, sed, quamprimum completur Præscriptio rei principalis, cui adhaerent velut accessorium quid, præscribuntur, licet triennium necdum decurrerit. per *l. 26. C. de Usuris.* 3. Cum titulo; nam sine titulo præscribuntur primum tempore longissimo, scilicet 30. annis, uti eruitur ex *l. 3. § 4. C. de Præscr. 30. ann.* ubi quidem sermo est de rebus immobilibus; quia tamen de rebus mobilibus

quoad hoc nihil diversi reperitur statutum, æqualiter de utrisque discurrendum in absentia tituli.

Quæres, an etiam res mobiles Ecclesiasticæ præscribantur triennio? 1. cum communi Civilistarum, & multis Canonistis contra Hostiens. Engel, & P. Schmier de Præscr. c. 5. sect. 4. n. 290. edit. 2. in forma 4. affirmative, saltem si sit sermo de Ecclesijs Romanæ inferioribus. Prob. 1. ex *Auth. quas actiones. C. de SS. Ecclef.* ubi, postquam Ecclesijs & locis ipsi concessum est privilegium, ut non 10. 20. 30. annis, sed primum 40. annis contra ea præscribi possit, scilicet in rebus immobilibus, subiungitur: *Usucapione triennij, vel quadriennij* (quæ in rebus mobilibus locum habet) *Præscriptione in suo robore durantibus, sola Romanæ Ecclesiæ gaudente centum annorum spatio vel privilegio*: quam dispositionem totidem verbis recepit & approbavit Ecclesia in *can. 16. j. caus. 16. q. 3.* Prob. 2. Jus Civile universum ad Præscriptionem rerum mobilium requirit tantum tres annos; Jus verò Canonicum non excipit Ecclesiam; ergo juxta *c. 1. de N. O.* tenendum est, quod SS. Canones velint se qui quoad hoc Jus Civile. Multis quidem videtur excepta Ecclesia Romana per *Auth. § c. cit. uti & per c. 14. h. t.* ita ut indistinctam in rebus mobilibus quam immobilibus gaudeat privilegio 100. annorum. Sed Lugo, utique non ignarus styli & Juris Romani, cum communi non excipit; quia *Novella 9.* ex qua desumpta est *cit. Auth.* loquitur de rebus immobilibus: imò ipsa *Auth.* prius loquebatur de immobilibus, & postquam interseruit, quod velit Præscriptionem triennem in mobilibus suum retinere vigorem, excipit Romanam Ecclesiam, cui non tantum 40. annos; sed 100. concedere voluit, adeoque sic, ut respectu aliarum intelligenda est de rebus immobilibus, ita exceptio respectu Ecclesiæ Romanæ intelligenda est de iisdem. Eodem modo, cum inter res non distinguit, intelligendum est *c. 14. cit.* de immobilibus: ne asserenda sit sine claro textu correctio vel recessus à Jure Civili. Quare probabiliter nec Ecclesia Romana quoad res mobiles privilegium speciale habet. Prob. 3. Ex æquitate Naturali; Ecclesiæ usucipiunt res mobiles contra alios intra triennium propter Leges Civiles: ergo æquum est, ut & ipsæ patiantur easdem Leges contra se; quia eas accipiunt pro se.

Oppones 1. Quando Jura in *c. 4. 6. 8. 9. h. t. § in Nov. III. § Nov. 131. c. 6.* concedunt Ecclesijs privilegium 40. a. n. r. non distinguunt inter res mobiles & immobiles: ergo indistinctè de utrisque intelligenda sunt. 2. Jus Civile nihil potest disponere circa res & Jura Ecclesiasticæ: ergo, dum requirit triennium in Præscriptione rerum mobilium, non extendi debet ad res Ecclesiasticæ. 3. Saltem res mobiles Ecclesiasticæ pretiosæ non possunt præscribi triennio; quia de Jure Canonico alienari non possunt: quod enim alienari non potest, nec præscribi potest. *l. 28. ff. de V. S. ibi:*

alienationis verbum etiam usucapionem continet : *ex ejus enim, ut non videatur alienare, qui patitur usucapi.* 4. *Auth. Quas actiones cit. est desumpta ex Nov. 131. cit. sed huic tanquam fontem non correspondet, cum in ea nihil dicatur, quod usucapio triennis in suo robore permaneat. Nihil autem roboris habent Authentice Codicis, nisi conformes sint fontibus suis: ergo ex *auth. cit.* pro nostra sententia nihil probatur.* 5. ad 1. etiam si in cit. locis non faciant discrimen, faciunt tamen in *pr. Inst. de usucap. § l. un. C. de Præscript. transform.* Ad 2. quamvis nihil possit disponere Jus Civile de rebus & juribus Ecclesiarum directe, potest tamen ejus dispositio à Jure Canonico recipi: atqui recipitur dispositio de Præscriptione rerum mobilium partim tacite à Jure Canonico, dum nihil diversum statuit, partim expresse, dum in *can. 16. cit.* aperte ac in terminis approbavit *Auth. Quas actiones cit.* Ad 3. *N. Ant.* cum ratione adjecta, quæ, si aliquid probaret, probaretur res immobiles non posse præscribi, cum alienari non possint, absque solennitatibus nimirum. Ad Præscriptionem contra res Ecclesiarum non requiruntur aliæ solennitates, quam conditiones à Jure ad Præscriptionem requisitæ. Ad 4. *Auth. Quas actiones* fides est authentizata partim ex communi sensu DD. eam allegantium, partim ex approbatione Juris Canonici *can. cit.*

6. Dico 2. Res immobiles profanæ privatorum cum titulo præscribuntur decennio seu 10. annis inter præsentis, & vicenniò, seu 20. annis inter absentes, adeoque tempore longo. *Pr. Inst. de usucap. l. ult. C. de Præscr. longi temp.* Dixi 1. res immobiles, sub quibus etiam veniunt iura incorporalia ijs annexa, vel æquivalentia & perpetua. 2. *Profane*, seu ad personas, & communitates seculares pertinentes; de pertinentibus enim ad Ecclesias &c. postea. 3. *Privatorum*: quæ enim ad Principes spectant, patiuntur limitationem, uti videbimus. 4. *Cum titulo*, qui in omni Præscriptione ordinaria, brevis & longi temporis nimirum, designari & probari debet. *l. 4. C. eod. l. 24. C. de R. V. & ubi deficit*, tum demum sufficit præsumptus, & hinc eo deficiente requiritur Præscriptio Extraordinaria 30. annorum. per *l. 3. § 4. C. de Præscript. 30. vel 40. ann.* 5. *Decenniò*, & de Jure Bavar. tit. 9. a. 1. in causa emptionis contra patriotas etiam 5. annis. 6. *Decenniò inter præsentis, & vicenniò inter absentes*; atque sic Jura succurrunt absentibus, duplicando tempus Præscriptionis contra ipsos currentis, eo quod ignorantiam rei suæ ab alio possessore facinus pretendere possint. Absentia autem non ex persona, hic vel alibi versante, sed ex domicilio, seu ex loco, ubi fixit domicilium, dignosci debet. *l. ult. cit.* Neque etiam secundum *d. l.* attenditur absentia rei, etiam si illa trans mare sita sit, nisi, ut limitat Clariss. D. Bassus in 50. decis. decis. 46. n. 4. res, quæ præscribitur, sita sit loco, ubi habitat, contra quem præscribitur; quia tali casu potest præscriptionem trahere ad suum Judicem propter territorium rei sitæ: aliud esse ait, si res sita sit ex-

tra domicilium tam præscribentis, quam illius, contra quem præscribitur; & tunc concedit, non obstare Præscriptioni absentiam rei, si persona, contra quam præscribitur, sit in eadem provincia, vel sub eodem Judice, sub quo est præscribens. *Præsentis* itaque dicuntur juxta *cit. l. qui habitant sub eodem Præsidente Provinciae*: hodie verò, turbatis provinciarum Romani Imperij limitibus, qui sub eodem Duce, Principe, Comite, vel Præsidente habitant; qui verò domicilium sub diversis Præsidentibus, vel Judicibus, licet sub eodem adhuc domino, habent, pro absentibus in ordine ad Præscriptionem agnoscendi sunt. *Bass. n. 6.* Clerici autem præsentis esse censentur, qui in eadem diocesi beneficia vel domicilia obtinent. *Idem n. 7.*

Sed quid Juris, si quis partim absens, partim præsens fuerit? R. semper duo anni absentiae reputantur pro uno presentiae, & vicissim unus annus presentiae æquivalet duobus annis absentiae. *Tannerus Theol. Schol. t. 3. d. 4. q. 1. dub. 6. n. 89. Bassus n. 9. ex Nov. 119. c. 8.* Indèque desumpta *Auth. quod si quis. C. de Præscr. longi temp.* quæ vult, ut Præscriptioni tot anni super decennium adjiciantur, quantos ex ipso decennio absens fuerit. Unde erant, qui putant, tot annos super decennium adijci debere, quot absens fuerit, contra quem præscribitur. v. g. si absens fuisset 9. annis & 9. annis præsens, juxta hos DD. post ejus reditum deberet possessio 9. adhuc annis durare, & sic Præscriptio inter partim absentes partim præsentis abolveretur primò intra 27. annos; cum tamen juxta omnes Præscriptio contra absolute & toto tempore absentes jam compleatur 20. annis *l. ult. cit.* Juxta nos autem post reditum per duos duntaxat annos, qui faciunt unum, & cum reliquis 9. annis presentiae constituunt decennium requisitum, completur Præscriptio talicasu.

Dico 3. Bona immobilia Principis, ad privatum ejus patrimonium spectantia, & à privatis acquisibilia, cum vel sine titulo requirunt quadragenariam seu 40. annorum Præscriptionem. *Rath c. 5. assert. 42. & alij contra Covarruv. Zoesl. Less. &c. qui rebus & juribus patrimonialibus Principum nullam prærogativam tribuunt præ rebus privatorum.* Sumitur ex *l. ult. C. de fundis Patrimonial. lib. 11. & ex rubr. Tit. ne rei dominice* *§ c. C. Dixi 1. bona*, comprehendendo etiam jura, quæ illis æquiparantur. 2. *Immobilia*; nam bona mobilia nihil privilegij habere præ bonis privatorum, probat carentia legis. Bona vacantia, fisco debita, nondum tamen fisco vel Camera illata, nec denuotiata (*h. e. si lis nondum est mota super ijs possessori*) quadrienniò seu 4. annis præscribuntur. *l. 1. § l. t. C. de quadrienn. Præscr.* Neque objicias textum *l. 13. ff. de usup. qui sic habet: quamvis adversus fiscum usucapio non procedat, tamen ex bonis vacantibus, nondum tamen fisco nuntiatis, emptor prædij ex ijsdem bonis existerit, rectè diutina possessione capiet: sed diutina possessio denotat tempus longum 10. vel 20. annorum: ergo contra fiscum requiritur Præscriptio longi temporis, nec*

Bbb 2

sufficit

sufficit quadriennij. *R.* tō diutina non semper significat tempus longum, sed etiam brevius pro ratione subjectæ materiæ, ut colligitur ex l. 1. §. 13. de separationibus. Interim colligitur ex objecto textu, quod contra fiscum currat Præscriptio quadriennij, etiam in rebus immobilibus vacantibus, nondum nuntiatis. Quod si autem bona cadant in commisum, & sic ex crimine aperiantur fisco, v. g. propter crimen læsæ Majestatis, hæresis, non solum vestigal &c. nondum tamen fisco incorporata aut ab eo vindicata sunt, quinque- niō absolvitur Præscriptio contra fiscum, ut agere non amplius possit. per l. 2. C. de Vestigal. Dixi 3. Principis, quo nomine teste Rath assert. 44. hic etiam veniunt Principes inferiores & Status Imperij Romani. 4. Ad privatum ejus patrimonium &c. nam jura Principi quæ tali reservata in signum præminentie, seu jura Majestatis extrinseca, vel, ut alij loquuntur, Regalia Minora, uti est, jus imponendi tributa, jus aggratiandi, jus creandi Doctores, legitimandi, cudendi monetam &c. juxta DD. requirunt Præscriptionem quadragenariam cum titulo, vel immemorabilem. arg. c. 1. h. t. in 6. quia præscribenti gravis reluctatur juris prohibitio l. 3. ff. ad L. Jul. Majest. Notanter dixi, *Majestatis extrinseca*; nam *intrinseca*, uti jus ferendi leges publicas, jus creandi Duces, & jus supremæ Advocatiæ &c. seu Regalia Majora, quæ servantur Principi in signum supremæ potestatis, & non tantum præminentie, à privatis omnino nunquam præscribi possunt.

65 Quæres, quanto tempore præscribatur contra Civitates in rebus immobilibus? *R.* hodierno Jure 30. annis, nisi Civitates sint Status Imperij, quibus 40. annos concessimus *n. preced.* Ita P. Schmier c. 5. n. 303. contra Bartol. Jas. Covar. Prob. ex Nov. III. cap. un. ubi Imperator voluit, ut apud personas & causas privilegiatas observetur tricennalis seu 30. annorum Præscriptio, exceptis solis Religiosis locis, quibus quadragenariam indultit. Oppones. In l. 23. C. de SS. Eccles. Civitatibus æquæ, ac Ecclesijs & Monasterijs, indultum est privilegium Præscriptionis centenariæ seu 100. annorum: & quando in Nov. cit. hoc privilegium est revocatum quoad Ecclesias & Monasteria, nulla est facta mentio Civitatum: ergo quoad Civitates adhuc durat. *R.* esse revocatum etiam quoad Civitates, quia Civitatibus concessum est tantum ad exemplum & normam piorum locorum, & simul eadem ibi expressa ratio revocandi subest in Civitatibus. Adde, quod in d. Nov. solis Religiosis locis specialiter favere voluerit Imperator, uti in probatione indicavimus: quis ergo dicat, quod illorum privilegium revocaverit, non verò Civitatum?

66 Dico 4. Res immobiles Ecclesiarum, & jura spiritualia, de Jure Communi hodierno præscribuntur 40. annis cum vel sine titulo, si Jus Commune non resistat præscribenti, aut Præscriptio gravis cum prohibitione. *Auth. quas actiones. §. Nov. III. cit.* ubi derogatum est Juri Antiquo, centenariam Præscriptionem in l.

23. cit. Ecclesijs & locis pijs indulgenti. c. 1. 6. 8. h. t. in quo ultimo sublatum est Jus Canonicum Antiquum *can. 1. seqq. caus. 16. q. 3.* ubi ijs solum tricennaria seu 30. annorum Præscriptio indulgebatur. Dixi 1. Res immobiles, quibus æquiparantur jura earum temporalia, scilicet quæ versantur circa res profanas, v. g. palatia, sylvas, prædia &c. 2. Ecclesiarum, sub quibus juxta *Auth. cit.* & communem DD. cum *cl. in c. 4. cit.* etiam veniunt Monasteria, hospitalia, & loca Religiosa omnia, item causæ pias non verò Clerici singulares quoad bona sua profana & patrimonialia. 3. Jura spiritualia, v. g. eligendi Prælatum Ecclesiasticum, decemendi, si decimæ spectent ad Ecclesiam, vel ad Collegium Ecclesiasticum, jus Patronatus ad Patronum Ecclesiasticum pertinens; si enim pertineret ad laicum, probabiliter sufficeret tempus longum 100. vel 200. annorum. *De Jure Communi*; nam aliquæ Ecclesie defuncto habent privilegium speciale, de quibus *n. seq.* 5. Si Jus Commune non resistat &c. si enim possessionem prohibeat Jus Commune præscribenti, requiruntur 40. anni cum titulo, vel tempus immemorabile sine titulo. c. 1. h. t. in 6. Sic jus eligendi, si Præscriptio stipulativa, seu adimens Capitulo illud prius habenti, non præscribitur nisi cum titulo 40. annis, vel sine titulo tempore immemorabili, quia resistit taliter præscribenti c. 1. de Elec. Secus, si præscribatur cumulative, ita ut præscribens unā cum Capitulo quærat interesse electioni. Sic jus decemendi competens et titulo & officio spirituali, uti competit Parocho & Monasterio, cui parochia est incorporata, non præscribitur 40. annis sine titulo, sed requiritur tempus immemorabile, si deficiat titulus. c. 1. cit. c. 2. de restit. spoliat. in 6. Sic jus patronatus contra Ecclesiam liberam, seu jure Patronatus non affectam, non præscribitur absque tempore immemorabili, aut forte etiam 40. annis cum titulo. Trid. f. 25. c. 9. de ref. Lessius l. 2. c. 6. dub. 10. n. 31.

Quæres, quibus Ecclesijs competat speciale privilegium longioris temporis ad Præscriptionem adversus ipsas requisiti? *R.* sequentibus. 1. 100. anni requiruntur adversus Ecclesiam Romanam. c. 13. c. 14. h. t. c. 2. eod. in 6. in quo ultimo excipitur unicus casus, scilicet in bonis occultorum hæreticorum, bona fide possessis per 40. annos à Catholicis. Simili privilegio centenariæ Præscriptionis gaudent Monasteria Ordinis Cisterciensis in Superiori Germania ex concessione Urbani VIII. & Ordinum Mendicantium domus ex concessione Leonis X. & Pij IV. ut docet Arn. Rath de Usucap. c. 5. assert. 35. non verò aliæ Ecclesie exemptæ, nisi agatur de tollendo jure Exemptionis; quia agatur de hoc, agitur simul de jure & præjudicio Ecclesie Romanæ. 2. Sexagenariæ Præscriptionis privilegium obtinuit Ordo Benedictinus ab Eugenio IV. & Julio II. Rath, Hainold. Chokier, Less. Engel, Illung &c.

Dico 5. Beneficia Ecclesiastica habent hoc speciale, quod per triennium pacificè possessa præscribuntur etiam quoad titulum. *Reg. Com.*

Canellar. 36. vel juxta aliorum computum 33. Requiritur tamen ista conditio. 1. Titulus coloratus, nempe institutio Canonica apparetur valida, & ab eo facta, qui alias instituendi potestatem habet, licet institutio sit nulla, v. g. ob defectum aetatis, ob censuram excommunicationis &c. qua innodatus est proventus. 2. Triennalis possessio. 3. Et quidem pacifica, h. e. sine contentione judiciaria. 4. Fides saltem Theologicè bona; nam Gomez & alij, qui negant, requiri bonam fidem, videntur loqui, & intelligendi de fide Juridicè bona, quæ non datur in eo, qui laborat ignorantia Juris manifesti in ordine ad forum exterius. 5. Ut possessor non sit intrusus, si beneficium esset reservatum reservatione generali in Corpore Juris clausa. 6. Ut non interveniret Simonia.

§ Dico 6. Servitutes reales continuæ, & probabiliter etiam discontinuæ, item servitutes personales, cum titulo acquiruntur tempore longo, nempe 10. annis inter præsentis & 20. inter absentes. Communis & certa (si excipiamus servitutes reales discontinuas) ex l. 10. ff. si servit. vindic. l. 16. C. de usufructu. l. ult. C. de præscr. longi temp. in cujus fine constitutio de Prescriptione rerum immobilium ad servitutes, nominatim ad usufructum porrigitur, qui est servitus personalis. De realibus discontinuis dissentiunt à nobis Molin. Gail. Haun. Pirh. requirentes tempus immemorabile, saltem si defuit titulus; nobiscum verò sentiunt Fachin. Harppr. Rath. Vinn. Struv. Schmier c. 3. n. 74. & probant partim ex l. ult. cit. ubi servitutes, sine distinctione inter continuas & discontinuas, dicuntur acquiri longo tempore: partim ex l. 10. cit. ubi id speciatim de aquæductu, & ex l. 5. §. penult. ff. de itin. atque priv. ubi de servitutibus itineris, & actus, quæ sunt discontinuæ, asseritur. Nec tibi scrupulum moveat, quod addiderim, cum titulo, cum tamen in l. 10. cit. dicatur sufficere, modò præstans non clam, vi, aut precario possideat, necesse sit docere de jure, seu de titulo; quia juxta mea principia, n. 32. seq. tradita ad omnem Prescriptionem Ordinariam requiritur aliquis titulus, etiam in servitutibus, licet non semper necessarius sit positivus, sed quandoque sufficiat negativus, consistens in patientia alterius, quæ est loco tituli. Cæterum clam possidet, qui possessionem furtivè, & eo ignorante, cujus controversiam metuit, ingressus est: precario, qui ab altero precibus impetravit possessionem.

§ Oppones 1. In l. 10. §. 1. ff. de usurp. & usufructu, dicitur Prescriptio servitutum nusquam procedere tempore longo. 2. In l. 14. pr. ff. de servit. excluditur usucapio servitutum rusticarum, quia non habent certam & continuam possessionem: ergo tempore Ordinario non præscribuntur servitutes discontinuæ. 3. In l. 28. ff. de servit. præd. urb. redditur ratio, cur acquiri nequeat tempore (scilicet longo) servitus hominis, non alia, quàm quia causam perpetuam non habet: sed servitutes discontinuæ non habent causam perpetuam: ergo. §. ad 1.

Illa lex probat nimium, & contra Adversarios etiam, nempe neque servitutes continuas præscribi posse tempore longo. Igitur dicendum, quod referenda sit ad Jus Antiquum, & jam antiquatum, legis Scriboniæ, qua fuit sublata propria usucapio servitutum. Ad 2. Illa lex pariter referri debet ad prædictum Jus Antiquum. P. Schmier n. 243. Ad 3. N. Min. nam ibi per causam perpetuam non intelligitur usus perpetuus, sed jus & facultas perpetuò utendi.

Dico 7. Servitutes reales, tam discontinuæ, quàm continuæ, item servitutes personales, pariter longo tempore amittuntur per non usum: seu his servitutibus præscribitur 10. vel 20. annis. e. g. si habeas jus agendi plautrum per fundum Titij, eo que per integrum decennium non utaris, contra te præscribit Titius 10. annis, ac liber evadit à servitute passiva, tu verò amittis activam, seu jus tuum. Communis, & sumitur ex l. penult. §. ult. C. de servit. & de servitutibus personalibus ex l. 13. C. eod. Excipitur tamen habitatio, per l. 10. in fin. pr. ff. de usu & habit. Actio autem personalis, quæ antecedit usumfructum, seu datur eum in finem, ut ususfructus constitutur, durat 30. annis, quia aliæ actiones personales tali tempore cessant: licet actio quæ concomitatur usumfructum, ac datur ad hoc, ut alter patienter ferat usumfructum jam constitutum, extinguatur cum ipso usufructu. l. 16. cit. Hoc tamen notandum est de servitutibus realibus, quod, si rustice sint, tollantur per merum non usum, si verò Urbane sint, requiratur, ut dominus ædificij servientis bona fide faciat actum possessorium positivum, & per eum possidere incipiat suam libertatem: sic jus altius tollendi, immittendi tignum in alienum parietem &c. non amittis, licet 100. annis non utaris hoc jure, si alter nunquam posuit actum positivum, v. g. te prohibendo altius tollere, vel foramen, cui tignum immittere poteras, obstruendo, tu autem passus hoc es & acquievisisti per 10. annos. l. 6. ff. de servit. præd. urb. Præterea observa, si in servitute discontinua usus interruptio constituta est per annos, menses, vel hebdomades, eam amitti 20. annis tam inter præsentis quàm absentes. l. ult. cit. P. Schmier n. 245.

Dico 8. Actiones Reales extinguuntur Prescriptione ejusdem temporis, quo diximus præscribi res mobiles, aut immobiles, & jus reale, in quibus fundantur. Schneidevv. ad tit. de act. §. 6. Gletle ad inst. l. 4. tit. 12. Excipe 1. actionem hypothecariam, quæ, si pignus vel hypotheca possidetur ab ipso debitore, vel ejus hærede 40. annis à die, quo debitum erat solvendum, contra creditorem perimitur. l. 7. §. 1. & 2. C. de præscr. 30. vel 40. ann. si verò possidetur ab alio, scilicet tertio cum titulo, 10. vel 20. annis. l. 1. 2. C. si advers. Creditor. Præscr. oppon. si absque titulo, 30. annis ab eodem præscribitur. l. 7. cit. pr. Gletle. tit. 6. n. 71. Excipe 2. petitionem hæreditatis directam, quæ durat 30. annis ob præstationes personales sibi admixtas. l. 7. C. de petit. hæred. Excipe 3. querelam inofficiosi testamenti, quæ finitur

nitor 5. annis ab adita hereditate. l. 4. fin. C. de inoff. testam.

73 Dico 9. Actiones Personales Civiles, siue dein sint persecutoria, siue poenales, siue mixta, adeoque etiam debita, quæ per actiones exigi poterant, extinguuntur Præscriptione 30. annorum regulariter. l. 3. § 4. C. de Præscr. 30. vel 40. ann. l. 1. C. de annali except. quibus correctum est Jus antiquius, quo Actiones Civiles erant perpetuæ: nunc autem, quæ eliduntur 30. annis, appellantur perpetuæ. Dixi, regulariter; nam excipitur 1. actio redhibitoria, quæ emptori datur adversus venditorum rei vitiolæ, & ad repetendum pretium durat tantum 6. mensibus à die, quo emptor scivit vitium rei emptæ, & uno anno in ordine ad recuperandum excessum pretij, quæ ultima actio vocatur *quantum minoris*. 2. Actio quod metus causa contra minorem durat spatio unius anni. 3. Actiones competentes Ecclesijs &c. 40. annis. Item pariter 40. annis actiones semel in Judicium deductæ per litem contestationem, & actio hypothecaria (quæ tamen realis est.) c. 4. h. t. l. 1. §. 1. C. de Annali Except. §. l. 7. §. 1. C. de Præscr. 30. vel 40. ann.

74 Dico 10. Actiones Prætoria per se perimuntur lapsu unius anni, si sint poenales purè, aut mixtè, civiliter tamen intentatæ. pr. Inst. de perpetuis & temporal. act. Si tamen sint persecutoria, & non contra Jus Civile, seu non impugnent actum de Jure Civili validum, etiam durant 30. annis, sicut actiones Civiles, seu Jure Civili introductæ, uti depositi, mutui, empti venditi &c. quæ sunt Civiles: secus si dentur contra Jus Civile. l. 35. ff. de O. & A. Dixi, per se. Nam actio doli, licet poenalis sit, finitur primò biennio. l. ult. C. de dolo malo. Actio furti manifesti, quæ tendit ad quadruplum, est omnino perpetua &c. d. pr. Inst.

75 Dico 11. Actiones Criminales, seu jus accusandi de crimine in ordine ad vindictam (idem est de Inquisitionibus, seu jure inquirendi in delinquentem, uti communiter extendunt DD.) regulariter præscribuntur 20. annis à die commissi criminis. Fundatur in l. 12. C. ad L. Cornelianam de falsis, in l. 3. ff. de requirend. vel absente. Farinac. prax. Crim. q. 10. n. 3. Nec obstat, quod delictum sit notorium, vel ita occultum, ut nec Accusator, nec Judex illius notitiam habuerit. Dixi, regulariter; nam 1. Actiones poenales Prætoria perimuntur uno anno, uti diximus, item regulariter actio injuriarum. l. 5. C. de injurijs. 2. Actio doli biennio, uti pariter auditum. 3. Quinquenniò cessant accusatio adulterij adversus maritum, accusatio stupri, incestus, lenocinij &c. item actio peculatus. l. 29. §. 5. seqq. ff. de Adulter. l. 7. ff. ad L. Jul. peculat. Ultra 20. annos putat Glettle Jurisprud. terribil. to. 1. p. 1. c. un. §. 8. n. 14. cum alijs, nullam durare actionem Criminalem; quamvis alij in perpetuum prolongare velint accusationem parricidij, accusationem suppositi partus, apostasie, hæresis, læsæ Majestatis, simoniar, assassinijs, falsæ monetæ, procurati abortus, adulterij cum incestu vel stupro violento conjuncti &c. Vid. Farinac q. 12. cit.

§. III.

De Objecto, & Subjecto Præscriptionis.

Sciendum 1. Objectum Præscriptionis esse materiam, seu res illas & jura, quæ per Præscriptionem vel acquiruntur vel amittuntur. Regula quidem generalis est, ex l. 24. ff. de usurp. & usucap. l. 3. §. 4. cit. desumpta, res & jura omnia præscriptibilia esse, quæ præscribi non prohibentur; nihilominus aliqua reperiuntur, quæ talis naturæ sunt, ut præscribi non valeant, alia autem, quæ ex Jure Positivo vel absolute, vel saltem tempore ordinario, præscribi prohibentur, de quibus nunc agendum.

Sc. 2. Subjectum Præscriptionis esse duplex activum & passivum: Activum est illa persona vel communitas, quæ præscribit: Passivum est illa persona vel communitas, contra quam præscribitur. De subjecto Activo regulariter generalis datur, quod quilibet possit præscribere, qui capax est juris realis vel personalis, & rem alienam suo nomine possidendi. De Passivo autem, quod contra quemlibet præscribi valeat, qui præditus est aliquo jure activo, reali vel personali, & non impeditur agere super illo jure, seu illud tueri. Quandoque verò procedant hæ regulæ, & quando non, etiam hoc loco explicabimus.

Dico 1. Præscribi ex natura sua non possunt ea, quæ in bonis & commercio privatorum hominum non sunt. Ratio est clara; quia Præscriptio ex natura sua est acquisitio rerum per viam possessionis, qua detinetur res aliena tanquam propria & cum opinione dominij: ergo illa, quæ à privatis hominibus possidentur tanquam propria non possunt, seu in bonis & commercio privatorum hominum non sunt, præscribi nequeunt. Qualia sunt 1. liber homo, ut fiat servus. §. 1. Inst. de usucap. quamquam vice versa servus libertatem suam præscribere valeat contra dominum 20. annorum spatio. l. 2. C. de longi temp. Præscr. quæ pro libert. 2. Res sacra, & loca Religiosa, seu ad cultum Dei deputata & usus sacros, uti calices, templa, cæmeteria &c. licet res sacrae, quatenus earum dominium in ordine ad certas dispositiones pias & non dedecentes dari potest, eatenus Præscriptionis incapaces non sint, ut notat P. Schmier c. 4. n. 3. 3. Res sanctæ, h. e. quæ speciali sanctione defenduntur ab injuria & eximuntur à violatione hominum, uti portæ & muri civitatum, Imperium Romano-Germanicum (quod ideo appellatur in vernacula das Heilige Römishe Reich) Corona, Sceptrum, Pomum Imperiale, & omnia jura Majestatis intrinseca, seu quæ ita sunt propria Principi, ut tanquam in signum supremæ, non tantum præminentia, sed etiam potestatis, ei soli reserventur, atque ab alijs appellantur Regalia majora, uti jus ferendi leges publicas, jus supremæ Advocatiæ, jus creandi Duces, Marchiones &c. quæ saltem à subdito quædam possideri bona fide, & sic præscribi nequeunt; aliud est de ijs, quæ reservantur Principi tan-